

Poskus monarhističnega prevrata v Španiji

Pod vodstvom španskih klerikalcev se je uprl del vojske — Koncentracija republikancev — Vlada je za enkrat še gospodar položaja

Madrid, 19. julija. r. Včeraj je izbruhnil v Španskem Maroku vojaški upor, ki se je deloma razširil tudi na Španijo samo. Gre dejansko za prevarniški poizkus monarhistov, ki so skušali s pomočjo nezadovoljnega vojaštva in monarhistično usmerjenih oficirjev vreči sedanji levičarski režim in se polastiti oblasti v državi.

Upor je organiziral Gil Robles, vodja španskih klerikalcev

Kakor se je naknadno ugotovilo se je vršil že pred štirimi tedni na stanovanju znanega voditelja klerikalne ljudske stranke Gilla Roblesa v Madridu sestanek, ki so se ga med drugim udeležili general Sanjurjo, Primo de Rivera, trije po veljajoči generalni španske vojske, in trije oficirji civilne garde. Primo de Rivera, ki je bil obsojen na daljšo zaporno kazen, je prišel na ta zarotniški sestanek direktno iz zaporja, ker so zarotniki podkupili jetniške paznike. Na tem sestanku je bil sestavljen načrt, po katerem naj bi uprizarile najprvo upor španske čete v Maroku in na Kanarskih otokih, od koder naj bi se nato pokret razširil na samo Španijo. Če bi se državni udar posrečil bi bila sestavljena nova desničarska vlada.

Umor Sotella preprečil nakano desničarjev

Za predsednika desničarske vlade je bil določen vodja monarhistov Sotello, ki pa so ga pred dnevi levičarji umorili. Ta umor je preprečil vse nakane desničarjev. Zato so morali izpremeniti vse svoje načrte, niso pa več uspeli, da bi o teh spremembah obvestili svoje zaveznike v Maroku in na Kanarskih otokih. Na ta način je upor v Maroku izbruhnil prerano, ko desničarji v Španiji še niso bili pripravljeni. Zato je mogla vlada nakane desničarjev preprečiti in je trenutno še vedno gospodar položaja v Španiji levica.

V zvezi s to zaroto je vlada včeraj izdala obširne varnostne ukrepe. V Madridu in v vseh ostalih španskih garnizijah so bili aretirani številni oficirji, ki so osumljeni, da so bili v zvezi z zarotniki. Proti upornikom v Maroku so bile odposlane vojne ladje z večjimi oddelki vladi zvestih čet. Vlada je včeraj objavila proglas v katerem poziva vse republikanske prebivalstvo naj jo podpre v borbi proti desničarski reakciji.

Nova vlada

Da bi se še bolj podčrtala enotna fronta republikanskih levičarjev, je dosedanja vlada pod predsedstvom Lerrouxa včeraj pozno ponoči podala ostavko, da bi na ta način omogočila sestavo koncentracijske levičarsko-republikanske vlade.

Novo vlado je še v teku noči sestavil predsednik španskega parlamenta Martinez Barrio. V novi vladi je šest članov republikanske zveze, štirje ministri pripadajo republikanski levici, trije narodni republikanski stranki, eden je član katalonske levice, dočim je vojni minister general Majhas izven strank. Vlada je sestavljena takole:

ministri: predsednik Martinez Barrio, notranji minister Augusto Barcia, zunanji minister Justico Ascarate, minister vojske general Majhas, minister mornarice Giralt, finančni minister Ramos, minister pravde Blasco Garzon, minister za delo Viner de los Rios, minister za javna dela Antonio Lara, minister za socialno politiko Jubi, minister za kmetijstvo Ramon Petedo, minister pošte Alvarez Bua, prosvetni minister Marcelino Domingo, minister brez portfelja Felice Sancho.

Nova vlada je bila že ponoči zapriščena ter je takoj po prevzetju poslov izdala več ukrepov za zatiranje upora. Vsi oficirji, ki so, kakorkoli sodelovali pri uporniškem pokretu, so izbrubili svoj čin in so postavljeni izven zakona, tako da ima vsakdo pravico jih takoj ustreliti.

Položaj še vedno nejasen

Glede položaja v Maroku in na Kanarskih otokih ni zanesljivih vesti. Telefonski promet med Španijo in Marokom je še vedno prekinjen. V Madridu so razširjene vesti, da so se vojne ladje, ki so bile poslone proti upornikom, izneverile vladi in prestopile na stran upornikov. Del teh ladij se je že vrnil na špansko obalo ter izkrcal velike oddelke uporniških

čet. Posebno napet je po zadnjih vesteh položaj ob Gibraltaru, kjer je prišlo do krvavih spopadov med uporniki in vladnimi četami. Iz Seville prihajajo zelo nasprotujoče si vesti. Po enih vesteh je vlada uporniški pokret tam že zatrla, po drugih vesteh pa so uporniki gospodarji položaja. V Barceloni so v teku noči poskušali izvesti državni udar, vendar pa so ostale vladne čete v premoči in je uporniški pokret zatrt. V Madridu samem je zaenkrat vlada absolutni gospodar položaja. Veliko število višjih oficirjev je bilo aretiranih. Na vsa važnejša mesta na vojaških poveljstvih so bili imenovani zanesljivi vladni oficirji.

Voditelji pobegnili

V levičarskih krogih vlada veliko nezadovoljstvo zaradi postopanja nekaterih dosedanjih članov vlade z ministr-

skim predsednikom Lerrouxom na čelu. Očitajo jim, da so skrivni upora ker so bili preveč popustljivi napram desničarjem. Bivši ministrski predsednik Lerroux z nekaterimi člani svoje vlade je ponoči pobegnil preko meje v Francijo. Za Gill Roblesom in nekaterimi drugimi desničarskimi voditelji je vlada izdala tiralo. Dosedaj pa jih še niso izsledili. Splošno vlada prepričanje, da so pobegnili v inozemstvo.

Levičarji na strani vlade

Vse levičarske organizacije v Španiji so na strani vlade ter na vse načine podpirajo akcijo proti upornikom. Povsod, kjer so uporniki gospodarji položaja so levičarji proglasili generalno stavko, da na ta način onemogočijo uporniški pokret.

Prevrat v Gdansk

Narodnosocialistični režim je onemogočil vsako udeleževanje opozicije — Vznemirjenje v Zenevi

Berlin, 19. julija. p. Nemška uradna poročevalska agencija poroča iz Gdanska:

Gdanska vlada je izdala na osnovi pooblaščenega zakona iz leta 1933 vrsto ukrepov za ohranitev javnega reda in varnosti. Med drugim je sprejela določbo, po kateri bodo razpuščena vsa društva, za katera se ugotovi, da so člani njihovega vodstva širili vesti, ki ogrožajo državne interese. Nadalje je bila sprejeta določba, po kateri smejo policijske oblasti brez naknadne odobritve sodnih oblasti izdati razne politične ukrepe. Po tej določbi smejo policijske oblasti prepovedati zborovanja, razpustiti društva, zabraniti in omejiti izhajanje listov, izvajati neomejeno cenzuro ter odrediti zavarovalne zapore in izdati politične ukrepe. Takozvani varnostni zapor so podaljšani od 3 tednov na tri mesece. Ob tem so izdani razni ukrepi, ki popolnoma onemogočajo vsako udeleževanje židov.

Ti ukrepi gdanskega senata pomenijo v praksi ukinitve gdanske ustave. V Gdanku so uvedena tajna državna policija po vzorcu nemške tajne policije. V izvajanju teh sklepov je vlada že prepovedala vsa zborovanja vseh opozicijskih strank, tako da je vsako politično udeleževanje izven okvira narodno socialistične stranke praktično onemogočeno.

Zeneva, 19. julija. AA. Vest, da je bila v Gdanku ukinjena ustava, je izzvala v ženevskih krogih veliko vznemirjenje in splošno sodijo, da je gdanska vlada s tem prekršila versajsko mirovno pogodbo, zla-

sti pa določbo njenih členov 100 in 108, na osnovi katerih se je organiziral režim tega svobodnega mesta, ki je bilo postavljeno pod zaščito DN. Posebej naglašajo, da gredo akcije gdanske države očividno za tem, da se ukine pravica pritožbe pri DN in da se povsem paralizira vloga gdanskega vrhovnega komisarja.

Tajništvo društva narodov še ni prejelo nikakega poročila od komisarja DN Lesterja. Čim pa bo to poročilo prišlo, se bo generalni tajnik takoj posvetoval s predsednikom DN, angleškim zunanjim ministrom Edenom o ukrepih, ki jih mora izdati odbor trojice (Francije, Velike Britanije in Portugalske), ki je bil na posebni seji sveta DN pooblaščen, da kontrolira razvoj situacije v Gdanku in da v primeru potrebe zahteva takojšnje sklicanje sveta. Društva narodov.

Poljska ostane nevtralna ?

Varšava, 19. julija. AA. Vladni krogi še nič ne komentirajo odredbe gdanske senata, o katerih je bil zunanji minister Beck očividno že prej obveščen. Opozarjajo pa na to, da je poluradna agencija Iskra že 8 t. m. v nekem svojem poročilu poudarila, da se Poljska ne sme vmešavati v notranje borbe med narodnimi socialisti in opozicijo v Gdanku. Spričo tega sodijo, da bo poljska vlada v glavnem zaščitila le poljske manjšine v Gdanku.

Londonski sestanek

Konferenca Anglije, Francije in Belgije naj bo le uvod v lokarnsko konferenco — Nova intervencija Anglije v Berlinu

London, 19. julija. r. Konferenca treh lokarnskih držav Anglije, Francije in Belgije se bo sestala 23. julija v Londonu. Konferenca se bodo udeležili ministrski predsedniki in zunanji ministri vseh treh držav. V diplomatskih krogih sodijo, da bo ta ožja konferenca le uvod v širšo konferenco lokarnskih držav, pri kateri bosta sodelovali tudi Nemčija in Italija in ki bi se pozneje morda razširila tudi na Malo antanto, Balkansko zvezo in Sovjetsko Rusijo. Ta konferenca naj bi se vršila v začetku septembra v Bruslju. Sklicanje predkonference v Londonu smatrajo v diplomatskih krogih za zmago angleškega stališča, ker se je Anglija dosledno protivila oficijsko sklicanju lokarnske konference v Bruslju brez sodelovanja Nemčije in Italije. V poučenih krogih zatrjujejo v zvezi s tem, da bo Hitler morda še pred londonsko konferenco, najkasneje pa v dobi med londonsko in bruseljsko konferenco odgovoril na angleško vprašalno polo. Ni pa še jasno, ali bo Hitler sporečil svoj odgovor po običajni diplomatski poti ali pa bo, kakor napovedujejo v nekaterih berlinskih krogih, izkoristil prvo priliko, da na kakem velikem zborovanju v svojem govoru oriše stališče Nemčije do vseh perečih problemov mednarodne politike. V tem primeru bodo Hitlerjev govor prenašale vse angleške radijske postaje. Po poročilih, ki jih je prejele londonska vlada iz Berlina, Hitler ne bo odgovoril na posamezna vprašanja, kakor mu jih je stavila angleška vlada, marveč bo napravil nove zelo obsežne mirovne predloge. Angleško zahtevo, naj se smatra londonska konferenca le za uvod za plenarno konferenco lokarnskih držav v Bruslju, tolmačijo v francoskih krogih kot dokaz, da namerava Anglija še nadalje posredovati med Francijo in Nemčijo.

Pariz, 19. julija. r. Kakor poroča »Echo de Paris«, je angleška vlada pristala na francoski predlog, da se vrši še ta mesec pred-

konferenca Anglije, Francije in Belgije v Londonu, le pod pogojem, da francoski in belgijski državniki ne bodo pritiskali na Edena. Sodelovanje Anglije se tudi ne sme tolmačiti tako, da bi pomenilo, da se zdaj uveljavljene obljube, ki jo je dala angleška vlada v svojem pismu francoski vladi z dne 7. aprila, v katerem je obljubila za primer nemškega napada vso svojo vojaško podporo Franciji in Belgiji. Sploh se morajo razgovori na tej konferenci gibati v tej smeri, da se pridobi Nemčijo za to, da se izjavi o vseh evropskih problemih. Angleška vlada bo v to svrhu odposlala v Berlin lorda Halifaxa, ki naj izvrši demaršo ter prinese nemški odgovor. Šele nato naj bi se sestala plenarna konferenca vseh lokarnskih držav.

Koncesije Nemčiji ?

London, 19. julija. AA. Parlamentarni krogi so mnenja, da vlada sedaj ne bi nasprotovala gotovim kolonialnim koncesijam Nemčiji, morda v Gvinejskem zalivu, vendar pod pogojem, da podpisuje najprvo jasen in končen sporazum o ureditvi razmer v Evropi.

Najbolj vroč dan v Beogradu

Beograd, 19. julija. p. V Beogradu je bil danes najbolj vroč dan letošnjega leta. Temperatura je znašala v senci 37, na soncu pa 45 stopinj Celzija. Mesto samo je bilo kakor izumrlo, vsa kolonija pa so bila prenapolnjena in so imela rekorden obisk.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Dardanelska konvencija

V soboto zvečer je bila definitivno odobrena in bo jutri svečano podpisana

Montreux, 20. julija. AA. Snoč ob 22. se je vršila zadnja plenarna seja dardanelske konference, ki so ji prisostvovali vsi delegati povabljenih držav razen Italije. Na tej seji je bil končno sprejet tekst nove konvencije, hkratu pa tudi tekst posebnega protokola, s katerim se Turčiji posebej priznava pravica, da že od ponedeljka dalje spet prične utrjevati dardanelske ožine. Konvencija, kakor tudi protokol bosta podpisana v ponedeljek zvečer ob 22. Čim bo podpisana nova konvencija, ki stopi takoj v veljavo, se kakor znano ukine stara konvencija z dne 24. julija 1923 leta. To je v uvodu teksta nove konvencije tudi izrecno določeno.

Nova konvencija obsega štiri poglavja. V prvem poglavju, kateri obsega 2. do 7. čl. se urejajo vprašanje plovbe trgovskih ladij skozi dardanelske ožine. Plovba trgovskih ladij je dovoljena podnevi in ponoči ne glede na zastavo, tovor in druge okoliščine. Za plovbo skozi dardanelske ožine ne bo treba nikakih posebnih formalnosti. Pač pa določa konvencija za trgovske ladje neke prispevke za sanitetsko polico, ki bo vršila službo v ožinah. Trgovinska plovba bo dovoljena v času miru, v času vojne pa le, če ostane Turčija nevtralna. Če se bo pa tudi Turčija udeležila vojne, so trgovinske ladje dolžne da turškim nasprotnikom v nobenem primeru ne služijo bodisi kot trgovinsko ali vojno prometno sredstvo. Tedaj bodo morale ladje pluti skozi dardanelske ožine podnevi in to po poti, ki jo bodo odločile turške oblasti. Isto velja za primer, ako bi Turčija smatrala, da ji grozi vojna. Pojm trgovske ladje obsega v smislu nove konvencije vse ladje, ki v naslednjem poglavju konvencije niso označene kot vojne ladje.

Po čl. 10 v drugem poglavju je garantirana svobodna plovba skozi dardanelske ožine brez vsakih bremen ali taks. V mirnem času smejo pluti skozi Dardanele tudi vojne in pomožne ladje, ne glede na to, ali pripadajo državam ob Črnem morju, torej ne glede na njihovo zastavo. Skozi ožine pa bodo smele pluti le podnevi, in šele, če bodo turške oblasti po diplomatski poti 14 dni poprej obveščene. Drugače bodo smele skozi dardanelske ožine le ladje, ki pripadajo državam ob Črnem morju. Tonaža ladij, za katerih prehod skozi dardanelske ožine bo potrebno posebno dovoljenje turške vlade, je določena na maksimalnih 15.000 ton. Tonaža ladij držav ob Črnem morju pa bo smela presegati tudi ta maksimum. Večje ladje teh držav bodo smele skozi ožine le posamič. Če ostane Turčija v pripravi kakšne vojne nevtralna, imajo po čl. 19 vojne ladje načelno iste pravice do prehoda skozi dardanelske ožine, kakor za časa miru. Zabrane pa jim je vsak neprijateljski sovražni akt v ožinah samih. Tako ne smejo zasledovati sovražnih ladij

skozi ožine niti jih napadati ali preiskovati. Čl. 20. določa, da se čl. 10 do 18 konvencije ne bodo izvajali v primeru, če bo Turčija zapletena v kako vojno. V takem primeru je prepuščeno turški vladi, da sama odloča o prehodu vojnih ladij skozi Dardanele. Isto velja tudi za primer, da bi se pojavila po mnenju turške vlade kakšna vojna nevarnost za Turčijo.

Na drugi strani mora Turčija klub razmišljanja Dardanelskih ožin jamčiti za gotove ugodnosti civilnim letalom v svrhu njihove varnosti, ki bodo preletele grško ozemlje med Evropo in Azijo, če se bodo ta letala ravnala po letalskih predpisih, ki veljajo za Turčijo.

Obče odredbe v četrtem poglavju določajo prenos vseh funkcij dosedanjega mednarodnega odbora dardanelske ožine na turško vlado, ki se obveže, da bo indala tudi podrobne odredbe glede prehoda turških vojnih ladij skozi dardanelske ožine za časa miru.

Tekst konvencije je bil soglasno sprejet. Sledili so zaključni pozdravni govori posameznih delegatov. Ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov je ugotovil, da se je konferenca zaključila z odličnim rezultatom. Turški zunanji minister se je zahvalil delegatom za njihovo sodelovanje in dobro voljo, da se doseže sporazum, ki je bil že nujno potreben. Paul Boncour je poudaril, da se je konferenca vršila v duhu mednarodne lojalnosti in da bi lahko služila kot vzor vsem drugim konferencam. Grški delegat Politis je h temu pripomnil, da bi bila konferenca sploh lahko služila kot impulz za obnovo mednarodne lojalnosti. Bolgarski delegat Nikolajev je poudaril, da je situacija Bolgarije specialna. Kljub temu je Bolgarija solidarno pristala na vse odredbe nove konvencije.

Jugoslovanski delegat Subotić je čestital Turčiji v imenu držav Balkanske zveze. Japonski delegat Sato je poudaril, da je tokrat Japonska prvič, odkar je Japonska izstopila iz DN, sodelovala pri sklenitvi nove mednarodne pogodbe. Njegova vlada je spoznala, da je bolje, da ne ovira potek pogajanj o dardanelskih ožinah in da ne ostane rezervirana. Japonska ni mogla uveljaviti vseh svojih namenov glede na turško zahtevo po remilitarizaciji Dardanel, vendar sodi, da je konvencija v svoji celoti popolnoma zadovoljiva in jo zato tudi sprejme. Rumunski delegat je umaknil svojo prejšnjo rezervo in izjavil, da sprejme na znanje izjavo prvega delegata Turčije glede pomoči Rumuniji v okviru regionalnih paktov, ki se bodo sklenili v okviru pakta Društva narodov.

Nazadnje je predsednik konference Bruce imel kratek govor, v katerem se je zahvalil zlasti delegatom Bolgarije in Rumunije, da nista še v zadnjem trenutku ovirala uspešnega zaključka konference.

Nemčija in dardanelski sporazum

Berlin, 19. julija. r. Zmaga ruske diplomacije v Montreuxu je napravila v Berlinu zelo neprijeten vtis. To kaže tudi članek, ki je izšel v glasilu nemškega generalnega štaba »Berliner Börsenzeitung«, v katerem ugotavlja list, da bo dardanelsko vprašanje povzročilo še mnogo preglavice. Vse kaže, da je Anglija postopila zaradi italijanskega imperializma. K ruski zmagi so mnogo pripomogli tudi Rumuni, ki so opozorili konferenco na avstrijsko-nemški sporazum in ji predočili, da pomeni prvi jasni znak ustvar-

janja novega srednjeevropskega Moka. List izraža mnenje, da je Anglija z dardanelskim sporazumom prepustila Rusiji nadmočje na morju. Ruska mornarica bo zdaj lahko nastopila v primeru kakšnega vojnega konflikta povsod, sama pa bo imela varno zavetje v Črnem morju, ki bo vsem drugim državam zaprto. To mora upoštevati tudi Nemčija, ki se mora zavedati, da se lahko nekega dne ruska črnomorska mornarica pojavi tudi v Severnem in vzhodnem morju.

Nemški samostani pod vladno kontrolo

Znane meniške procese hoče hitlerjevska vlada porabiti za uvedbo svetnega nadzorstva nad samostani — Novodobni hitlerjevski samostani za vzgojo strankinih voditeljev

Berlin, 19. julija. r. Po mnenju katoliških cerkvenih krogov bo v najkrajšem času izvedena že napovedana državna kontrola nad vsemi samostani v Nemčiji. Kontrola se ne bo nanašala samo na gospodarsko delovanje in na finančno poslovanje samostanov, marveč bo tudi ukinila klavzuro, v kolikor je to potrebno za »kontrolno glede čistosti v samostanih, kakor uradno formulirajo to namero. Redovniki in redovnice se v bodoče ne bodo smeli več udeleževati v vzgojnih in šolskih ustanovah. Novinci se v samostane ne bodo smeli sprejemati pred 21. letom starosti, dočim je bil sedaj možen vstop v samostan že s 16. letom. Prizadevanje katoliških cerkvenih krogov gre sedaj za tem, da se poveri ta kontrola mešanjam komisijam, v katerih bodo poleg zastopnikov države tudi zastopniki cerkve.

Berlin, 18. julija. r. Narodno socialistična stranka namerava ustanoviti posebno vzgojevališča za svoj voditeljski naraščaj. V razgovoru z novinarji je minister dr.

Ley naglasil, da je cilj teh ustanov, ki se bodo nazivale »Ordensburgen«, vzgojiti značajne moške, ki bodo vzorniki narodnega socializma. Ne gre pri tem za vzgojo nekakšne politične duhovščine, marveč za ideal političnega vojaika, ki je obenem političen pridigar in borec. Te ustanove ne smejo postati samostani in njihovi gojenci ne redovniki. Izbra kandidati pa se ne bo pričela šele z 21. letom, marveč se bo določila že v zgodnji otroški dobi, ko je mogoče oblikovati značaj od vsega početka.

Ljudska fronta v Belgiji

Bruselj, 19. julija. AA. (Stefani) Delegati liberalne, socialistične in komunistične stranke so imeli danes sestanek in ustanovili ljudsko fronto v Bruslju. Konferenco je predsedoval socialistični poslanec Drimpeau, ki je obenem prevzel naloge, da organizira akcijski odbor ljudske fronte.

Dva planinarja pogrešajo

Kamnik, 19. julija. Kakor nam pravkar javljajo, pogrešajo že deset dni dva turista, in sicer jurista Vida Janšo in Mladena Mikšiča. Pred desetimi dnevi sta se odpravila na Grintovec in Skuto, odtlej pa manjka za njima vsaka sled. Poznavalci naših gora se boje, da se nista ponesrečila.

Dober tujski promet ob našem Jadranu

Tako v hrvatskem primorju kakor v Dalmaciji so razmeroma zadovoljni

Sušak, 19. julija.

Letošnja letovišarska sezona na hrvatskem primorju in Dalmaciji je razmeroma dobra, vsekakor boljša, kakor smo sprva pričakovali. Popolna slika bo mogoča šele ob koncu avgusta, ko se kopalska sezona v glavnem zaključi. Zlasti Crikvenica kaže že od 4. t. m. stalno naraščanje števila gostov.

Za prvo polovico letošnjega leta so podatki o tujem prometu v Crikvenici že znani. Med tem ko je bilo lani v enakem času vseh gostov v Crikvenici 4520, jih je bilo letos le za 87 manj, to je 4433. Pomniti pa je treba, da gre padec na račun jugoslovanskih gostov, med tem ko je število tujcev celo napredovalo. In sicer so domači gostje nazadovani od 2038 na 1831, a tujci so napredovali od 2482 na 2602. Največ je bilo med tujci Čehoslovakov, katerih število je od 1257 naraslo na 1458. Njim sledijo Avstrijci, katerih je bilo lani 770, a letos 591 (Avstrijci so torej nazadovani). Nemci je letos spet več (133 proti 152). Tudi Poljaki je letos več (107 proti 119). Prav tako je letos razmeroma več Madžarov, in sicer 70 proti 38 v lani prvi polovici leta. Švicarji so nazadovani od 69 na 50, med tem ko so napredovali Rumuni od 14 na 39, Angleži od 17 na 24, Belgijci od 5 na 23 in Francozi od 5 na 13. Bilo je tudi nekaj Italijanov, Holančev, Nordijcev, Američanov in drugih.

Čeprav se je celotno število gostov zmanjšalo, se je vendar število dni bivanja nasproti lanskemu letu povečalo od 29.692

na 30.093, kar pomeni povečanje za 401 dan.

Povečanje števila izomzemcev se pripisuje delu turističnih pisarn v tujini, ki organizirajo skupna letovanja in skupne izlete na naš Jadran. To velja zlasti za Češkoslovaško, za Avstrijo in za Poljsko. V finančnem pogledu je bil v prvi polovici leta zabeležen primanjkljaj v prijavi odjavljanih taksah za 670 Din (35.095 Din nasproti 35.765 Din v lanskem letu). Vzrok je majhen padec gostov. Dohodki od letovišarskih taks pa so med tem večji zaradi večjega števila dni (za 401 dan, in sicer znaša ta višek 3135 Din.) Skupaj je bilo plačano 84.231 Din nasproti 81.096 Din v prvi polovici lanskega leta.

Pa ne samo v hrvatskem primorju, temveč tudi v dalmatinskih letoviščih je promet priljčen kljub neugodnemu vremenu. Med mesti srednje Dalmacije je zlasti Omiš zaradi svoje lepe lege deležen čedalje večjega zanimanja letoviščarjev v večjih skupinah. V Omišu je zdaj poleg kolonij Jadranske straže - podmladka Rdečega križa, skavtov in drugih okoli 700 tujcev. Med izomzemci so predvsem Avstrijci, Čehoslovaki in Nemci. Mem Jugoslovenci je največ Srbijancev.

Iz Splita poročajo, da je tja prispela prva skupina Nemcev, ki jo je poslal na naš Jadran novoustanovljeni urad »Putnikac« v Berlinu, ki ga vodi prejšnji šef »Putnikac« v Splitu dr. Sieber. Berlinski urad je razvil veliko propagando v Berlinu za našo državo in bo poslal, kakor javlja, vsak teden vsaj eno skupino na naš Jadran. V Splitu pričakujejo zlasti na jesen veliko število Nemcev.

Otvoritev planinskega hotela na Komni

Ljubljana, 19. julija

Današnja otvoritev mogočnega planinskega doma na Komni je bila najlepši planinski praznik naših planincev in ne le triumf Slovenskega planinskega društva, ki je dom sezidalo. Izpričala je veliko idejno silo, ki vodi SPD in njeno zdravo tradicijo. Da je bil pomen otvoritve res velik, je pokazala že izredno velika udeležba pri otvoritvi. Prispeli so planinci skoraj iz vse Slovenije ter so bile zastopane neštete podružnice SPD, a poseben poudarek je dala slavnosti tudi navzočnost zastopnikov bratskih planinskih društev in zlasti številnih zastopnikov oblasti. Tudi vojni minister je poslal svojega zastopnika, in sicer polkovnika Sukića, komandanta divizije generala Nedeljkovića je zastopal major Milović, banko s upravo načelnik tehničnega oddelka inž. Saberne, ljubljansko mestno občino dr. Brilej, knezokofa dr. Rožmana pa kanonik dr. Zupan, ki je blagoslovil dom in pri njem maseval.

Blagoslovitev je bila dopoldne ob 11. Pred njo je kanonik dr. Zupan spregovoril o pomenu novega doma za razvoj planinstva pri nas ter izrazil željo, naj bi dom služil lepi ideji in plemenitim smotom tako, da bi planinci nikdar ne pozabili podrežati časovnih vrednot neminljivih vrednotam.

Po maši, ki je bila pod milim nebom pred domom, je zbrano množico pozdravil predsednik SPD dr. J. Pretnar in se zahvalil vsem sodelavcem, podpornikom in prijateljem, ki so pripomogli, da je društvo dozdaj dom, ali so pa vsaj moralno podpirali važno akcijo. Mnogi odlični prijatelji SPD se niso mogli udeležiti slovesnosti, a so zato poslali pismene, odnosno brzojavne čestitke. Izmed navzočih odličnih gostov so čestitali društvu k lepi pridobitvi: inž. Skaberne za ban. upravo, dr. Pavlin v imenu JZSS, predsednik Asociacije slovenskih planinskih društev dr. Tomineš, polkovnik Sukić, za »Sljeme« Jakiš, za savinjsko podružnico dr. Hrašovec in končno pohorski pesnik, zastopnik mariborske podružnice SPD, L. Zoržut, ki je opeval novi dom in njegove ustvaritelje v vezani besedi.

Dom je bil večeraj in danes prepoln, čeprav je po obsegu pravi hotel; ima 4 etaže. Dominira nad Bohinjskim jezerom in je viden že daleč od jezera. Iz njega se nudi eden najlepših razgledov v Julijskih Alpah, zlasti proti vzhodu.

Otrok v valovih Nevljice

Kamnik, 19. julija.

Otroška brezskrbnost je spet tirjala novo žrtev. Danes dopoldne je v Nevljici pri Kamniku utonil v Nevljici 2-letni Ivan Petek, sinček trgovca Ivana Petka. Otrok se je oddaljil od doma na vrt svoje stare matere, kjer je veselo rajal z drugimi otroci. Ko je 13-letni domači sin odšel v hlev in je mali Ivan ostal sam, je v otroški brezskrbnosti stekel po poti proti strugi Nevljice. Tam je stopil na deko, ki se je bržkone premaknila, otrok se je ustrašil in padel v vodo, ki je nesla dobrih 25 korakov do zatvornik žage.

Ko e domači sin stopil iz hleva in videl, da njegovega malega sorodnika ni več na vrtu, je pogledal v hišo, vendar pa ga tudi tu ni našel. Brž so nato vsi domači pohiteli k bližnji Nevljici in v svojo veliko žalost našli pri zatvornikih malega utoplence. Poklicali so tudi zdravnika iz Kamnika, ki pa je mogel ugotoviti samo smrt.

Iz akvaristove torbe O linju in o razvoju raznih vodnih živali

Julij in avgust sta najtoplejša poletna meseca in srp ima v teh mesecih dokaj opravila, kar ugotavljamo z zadovoljstvom kjerkoli akvariramo, ker sta nam pregled in prehod lažja. Med tem ko so se v nižavah zdrtile do konca maja že vse ribe, je edino linj ali lenj (Tinca vulgaris) tudi še v tekočem mesecu v svetbeni halji, da poskrbi za obilen zarod, kajti v odrasli samici je okoli 300.000 iker, in če vemo, da do raste od sto iker le ena riba, jih ostane še vedno tritisoč. Za večje akvarije so dvoletni linji pravcati okras in prekašajo glede barv večino domačih ribic.

Sicer se pa nikdar ne prenačijo, počasni so, kar nam postane zlasti očito, če jih gojimo skupaj z krapovci vrste danionia, kamor spada tudi daniorio, doma iz solčne Indije. Po trupu in tudi na repni in podrepni plavutici so kovinasto svetličkasto se progje, da nas te ribice spominjajo na zebro. Od leta 1905. so že v evropskih akvarijih; priljubljene so tako zavoljo lepote kakor zavoljo svoje živahnosti in naglosti. Če si želimo mladičev, je treba parčko urediti akvarij tako, da je ob steklih gosti rastlinje; samo majhen del v sredini naj ostane nezaseden, dno posujemo z okroglimi kamenčki premera 1 do 1½ cm. Ikre, ki ne ostanejo na rastlinah, padajo med kamenčke in so varne. Po končani drsti je treba parček odstraniti, sicer postanejo ikre plen požrešnosti.

V tem pogledu so živorodni zobokrapovci vendar v prednosti. Ko zapusti pri njih mladič samico, splava na gladino med rastlinje, zasledovalcem se pa bliskovito umakne. Pri drstečih se ribah so pa mladiči v prvih urah manj spretni. Med tem ko je razvoj ribice iz ikre vendar še enostaven, se pri drugih vodnih živalcah zadeva čisto silno komplicira. Pogosto opazimo kajčega pastirja, ki šviga sem in tja, se za trenutke ustavi v zraku, nato se nam vidi na gladini, kakor bi padla nanjo kapljica dežja. To se čisto ponavlja zdej tu zdej tam, dokler se ne znebi samica jajčec. Iz jajčeca nastane kmalu ličinka, dokler ne spleza po daljši dobi na kako steblo nad gladino, kjer se prelevi v razvito žival. Še bolj zamotano je n. pr. pri hrošču potapniku, ki sprede jajčasto gnezdo in znese vanj jajčeca. Zatem zapuste ličinke gnezdo, se naposled zabubijo na obali in se preleve v hrošče. Jajčece in buba se razvijata na zraku, ličinka in hrošč pa živita v vodi.

Različna pota je iznašla priroda v svrhu varnega razvoja svojih bitij in akvaristična stroka nam nudi največ priložnosti za zanimiva opazovanja v kraljevstvu prirode. O.S.

Skrb za odpuščene kaznjence

Prepuščeni sebi padajo vedno znova v pregrehe

Eno najbolj perečih nerešenih socialnih vprašanj, za katero se javnost danes prav nič ne zanima, je vprašanje zaščite odpuščene kaznjencev. Vse moderne države so se že davno lotile zaščite odpuščene kaznjencev in mladoletnih, le pri nas ni čuti nobenega glasu, ki naj bi javila, da smo po dolgem času tudi mi zaslužili, da je tu treba nekaj ukreniti in sicer čim hitreje. Večina kaznjencev izhaja pri nas iz delavskih in maloobratniških slojev. Napak bi bilo misliti, da so to večinoma poplehni in berači, da nikdar niso delali ali imeli urejenega življenja. Saj je mnogo med njimi, ki so družinski očeti, ki so delali, dokler je dela le kaj bilo, ki so imeli svojo obrt, dokler so jo mogli vršiti in ki so bili čisto dobri in pošteni ljudje, toda sila razmer je strla njihovo voljo in odpornost. Nepremišljen korak jih je pripeljal v zapor in od tu se je silno težko znova vrniti v urejeno življenje. Pa ne samo ti ljudje, tudi vsi ostali, ki jim je bil vzrok prestopka kakršenkoli, so vredni vse pozornosti in družba jim je dolžna dati varstvo.

Kdor pozna zgodovino kazenskega prava, mu je znano, da se je družba že od vseh pčetkov borila za najrazličnejše sredstvi proti zločinu. Ta borba je morala v teku zgodovine prav tako preko gotovih razvojnih faz, kakor kakršenkoli drug socialni pokret. Zgodovinarji prava poznajo troje period. V prvi se je smatrala kazen sami sebi namen. Prav nič se niso brigali zato in tudi niso upoštevali pod kakšnimi okolnostmi se je dejanje izvršilo in zakaj, marveč je bilo govora o dejanju samem, ki mu je bila predpisana taka in taka kazen. Tej primitivni periodi je sledila doba, v kateri so se upoštevale že tudi okolnosti, ki so privedle do dejanja. Tej klasični dobi je sledilo današnje gledanje na zločin, ki se bistveno razlikuje od prvotnih dvuh. Važno presojanje zločina kakor tudi njegova ocenitev more slediti po predhodni ugotovitvi značaja zločinca po pregledu duševnega stanja v katerem je bilo delo izvršeno, način življenja in dela zločinca preteklost, družinske in gospodarske razmere, pa tudi pogrešena vzgoja. Po vseh teh ugotovitvah se šele lahko poda kolikor toliko popolna diagnoza.

Brez dvoma je bil to v razvoju kazenskega prava ogromen napredek. Toda, ali lahko kaznjencev to kaj pomaga za poznejše življenje in to čisto praktično? Ali je bilo zanj z obzora kaj storjenja, da se zaščiti pred javnostjo? Ali je bilo s sodno ceremonijo kaj preskrbljeno za njegov povratak v življenje? Je bilo kaj preskrbljeno za njegovo družino? Za njegovo vzgojo? Ali sploh za njegovo bodočnost? Mirno lahko rečemo, da ne.

Ko pride iz kazenskega zavoda, se mu zoperstavi toliko borb, da jim je le malo-kdaj kos. V svobodi se mu naenkrat razplamte vse potlačene želje in strasti. Rad bi jih zadovoljil. S čim? Tu nastane najodločnejša borba s samim seboj. Ali je dovolj močan, da ji bo kos? Če je po naravi slabši, ali zakrknjen, lahkomišeln, divji, ji prav gotovo ne bo. Težko delo ima tudi pri urejanju domačih razmer. Saj se prečesto dogaja, da se ga domači izogibajo, mu ne zaupajo itd. Sledijo prekanja, očitki in tako lahko padejo v vodo vsi pošteni načrti, ki si jih je ustvaril. Težko se mu je sploh znajti v družbi. Kdor ga pozna in ve, kje je bil, se ga izogiblje. Vsi pošteni ljudje, ga, če ne na glas, pa vsaj na tihiem obsodijo. Dela ne dobi. »Arestant si bil, ne maram te«, to je najčistejši odgovor. Kaj naj še stori? Kam se obrne? Položaj je zanj tako kočljiv, da ga ne more razumeti nihče, kdor ga sam ni izkusil.

Kdo je poklican, da pomaga tem nesrečnim ljudem? Zasebna dobrodelnost je že itak odpovedala. Kdo je dolžan, da uredi to vprašanje? — Edino možen odgovor: Organizirana, moralno in gmotno podprta ustanova, ki naj bi jo vodili širokogrudni, za stvar interesirani in poštenovalni ljudje. In delo te ustanove bi ne bilo samo v tem, da celi rane in polaga nanje blagodejno uplivačo obliže, marveč da posega v korenine in posevča predvsem pozornost in važnost spoštuj in preprečevanju začetnega in končnega zla.

Tako sem v kratkem utemeljil potrebo zaščite odpuščene kaznjencev. Kako naj bi se ta zaščita izvedla, to je treba povedati posebej!

Zaradi zemlje ubila očeta

Karlovac, 19. julija

V petek se je v vasi Svinici zgodil grd zločin, ki je razburil prebivalstvo daleč naokoli. Posesnik 65-letni Mile Petrović je živel že dolgo časa v prepripi s svojima sinovoma Gjurom in Radom, ki sta hotela, da bi jima oče prepisal posestvo. Zaradi zemlje sta se brata z očetom že tudi ložarila. Tako razpravo so v petek imeli pred sreskim načelstvom. Vsi trije so se skupaj napotili k razpravi in brata sta bila že prepričana, da

se bo pri tej priliki posrečilo očeta omehčati. Razprava je bila precej burna, a oče se ni hotel ukloniti.

Ko so se potem skupaj vračali domov, so se dalje prepirali in brata sta v svojem besu sklenila, da z očetom obračunata. Po daljšem prepripi sta pograbila vsak svoj nož in obdelavala očeta, dokler se ni starček vse v krvi zgrudil na tla in nekaj trenutkov nato izdihnil. Morilec sta bila aretirana in sta svoj zločin priznala.

Dve hudi prometni nesreči

Celje, 19. julija.

Ko je vozil avtomobilski izvozeček Franc Jager iz Zalec davi okrog 9. nekega potnika iz Celja proti Kamniku Toplicam, je našel na cesti pri Šmarjeti nezvestnega in zelo okrvajenega nekega motociklista in poleg njega razbito motorno kolo. Pri neznanu je stal posestnikov sin Andrej Blatnik iz Šmarjete. Iz dokumentov, ki jih je imel neznanec pri sebi, se je ugotovilo, da je ponesrečenec 20-letni Avguštin Čenek iz Praze. Čenek in Blatnik, ki se je vozil s kolesom, sta trčila drug v drugega. Čeneku je pri karambuli počila lobanja in ima tudi hudi pretres možganov. Blatnik je oslabil neškodovan. Avtomobilski izvozeček Jager je naložil poškodovanca in ga hitro odpeljal v celjsko bolnišnico.

Druga prometna nesreča se je zgodila malo pred 13. na cesti v Zavodni pri Celju. V omenjenem času se je pelal 40-letni livarski delavec Viktor Vovk s Pobrežja pri Mariboru z močnim kolesom iz Laškega proti Teharju. Zada je na njem je sedel tkalec Avguštin Zohar iz Maribora, a v prikolicah Zoharjeva žena Elza. Vsi trije so hoteli obiskati Zoharjeve starše v St. Janžu pri Storah. Na cesti v Zavodni je Vovk nenadno izgubil oblast nad vozilom in zavozil z vso silo v betonski sčeber pri Deticčevih vili. Pri nesreči si je Vovk zlomil desnico in desno nogo in se poškodoval po obrazu. Odtrgalo mu je tudi desni kazalec. Zohar je pri padcu na cesto ostal neškodovan. Tudi njegovi ženi se ni nič zgodilo. Vovka so prepljali v bolnišnico.

Brizgalna iz l. 1899.

Karlovac, 19. julija

Eden izmed vodilnih funkcionarjev tukajšnje gasilske čete je te dni našel pri g. Djuri Tandariću staro napol leseno brizgalno iz leta 1899. Na podlagi je najdbe sklepajo, da je imel Karlovac že pred 125 leti svoje gasilno društvo ali vsaj četo več ljudi, ki so prostovoljno pomagali pri požarih. Omenjena brizgalna je bila do nedavnega v skladišču stare ropotije pri 53. pehotnem polku, a g. Tandarić jo je kupil od vojaškega oblastva s starim železom. Na brizgalni so poleg letnice 1899. črke L. T. S., o katerih ne vedo, kaj pomenijo.

Staro brizgalno bodo razstavili na gasilski razstavi, ki bo prirejena ob priliki proslave 60-letnice gasilske zajednice savske banovine.

V vse šole so vlomili

Gospić, 19. julija

V eni izmed zadnjih noči so neznani tatovi vlomili v realno gimnazijo, učiteljsko šolo in državno meščansko in osnovno šolo v Gospiću. V šolah so pri vseh omarah potrgali ključavnice in vse premetali. Očitno je, da so iskali denar. Imeli pa niso posebne arije, ker denarja niso dobili, drugih za plen primernih predmetov pa tudi niso našli. Policija je uvedla preiskavo.

Točno plačaj »Jutru« naročnino Varuj svojem zavarovalnino

Velik uspeh gasilske tombole v Kamniku

Kamnik, 19. julija

Kamniški gasilci so priredili veliko tombo in korist zgradbe Samaritanskega doma kralja Aleksandra. Tombola bi morala biti že preteklo nedeljo, vendar pa jo je preprečilo izredno slabo vreme. Danes te bojazni ni bilo. V Kamniku je prihitela velika množica iz vsega okraja in celo iz Ljubljane, tako da bi kamniška tombola kmalu dosegla kranjsko. Seveda so bili glavni privlačnost tombole vredni in krasni dobinki: motorno kolo, moško in žensko kolo, šivalni stroj, klaftra drv, vreče moke itd., vsega 10 tombol in 120 činkov. Mestni park, ki je bil za to priliko lepo okrašen, je bil mnogo premajhen za vse udeležence, tako da se je razvil pravi boj kdo bo bližje tribuni in zaželenim dobikom. Največja sreča se je nasmehnila Konradu Mukiću, usnjarskemu pomočniku pri g. Knafliču v Kamniku. Drugo tombolo moško kolo je dobil brezposelni mizar-ski pomočnik Ciril Vidmar iz Kamnika, šivalni stroj pa gasilska četa iz Česnjice.

ČITAJTE

»LJUBLJANSKI ZVON«

Borba žen za nastop na olimpijskih igrah

Tudi na športnem polju se je bilo treba ženam boriti za dostop v javnost. Ko so l. 1896. Atene priredile prvo olimpiado in uvedle reformo v športni tekmi, so bile žene izključene pri javnih olimpijskih nastopih. Tako je ostalo tudi pri nadaljnjih dveh olimpiadah (l. 1900. v Parizu in l. 1904. v Saint Louisu). Žene so prvič nastopile komaj na četrti olimpiadi v Londonu, in to v tenisu. Poskus se je dobro obnesel in predsedki so bili premazani. Žene se od tedaj naprej vsako leto pojavljajo pri javnih olimpijskih nastopih in vsakikrat osvojijo še kako novo panogo športa. Tako so l. 1912. nastopile v Stockholmu še s plavanjem min skoki in s prostimi vajami v večji skupini. Od tega leta se olimpijske tekme niso vršle le zaradi svetovne vojne vse do l. 1920. ko so bile v Antwerpenu, a l. 1924. so bile v Parizu. Obakrat so žene nastopale le v omenjenih panogah športa in v manjših skupinah. L. 1928. beležimo spet napredek na tekmi v Amsterdamu. Takrat so se žene pojavile kot tekmovalke tudi v lahki atletiki in mečevanju. Olimpiada v Los Angelesu zaradi prevlečke oddaljenosti tudi ni pokazala napredka evropskih žen, pač pa so se Američanke dobro plesale. Kakšen izid in uspeh bo letos, bomo še videli. Upamo vsaj, da fašistične države ne bodo tudi v športu uveljavljale načel o ženski manjvrednosti.

Objave

Ljubljanski Sokol naznanja članstvu žalostno vest, da je preminula njegova vzorna članica telovadka sestra Anica Bukovčeva. Članstvo se vabi, da jo v čim večjem številu spremi na poslednji poti. Zbirališče danes 20. t. m. ob ¼16. uri pred mrtvašnico splošne bolnišnice. Obklepa civilna z znakom. Blagopokojnici časten spomin! Klub trgovskih akademikov v Ljubljani poziva članstvo, da se udeležijo pogreba tovaršnice Anice Bukovčeve, ki bo danes ob ¼16. izpred mrtvašnice splošne bolnišnice.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 19. julija.

Ivan Podlesnik †

V soboto popoldne je preminil na kirurškem oddelku splošne bolnišnice v Ljubljani znani kulturni delavec Ivan Podlesnik. Rodil se je v Ljubljani leta 1881. Studiral je v Ljubljani znano Mahrovo šolo. Najprej je služboval v Ljudski posojilnici, potem je postal profesor na dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani. V to dobo spada tudi pomembno delo, ki smo ga Slovenci dobili izpod rok Ivana Podlesnika, namreč prvo slovensko knjigovodstvo, ki je izšlo leta 1907.

Do vojne je deloval Podlesnik v Katoliški tiskarni, potem se je za nekaj let osamosvojil, ko je prevzel »Juhanc«. V dobi od 1927. do 1931. je služboval v knjigovodstvu Strojnih tovarn in livarn, dokler ni prevzel knjigovodstva in prokure v gradbenem podjetju inž. Fran Dedek.

Važno je njegovo kulturno, organizatorično in literarno delovanje, ki se mu je posvečal izven svojega poklica. Dokler je živel: pokojni dr. Janez Ev. Krek, je stal poleg njega in ustanavljal z njim po deželi zadruge in reišneiskovne. Z dr. Krenom je bil soustanovitelj prve slovenske trgovske šole.

Pomembno je tudi njegovo literarno delo, vanje. Sodeloval je s podlistki v raznih slovenskih dnevnikih, tudi pri »Jutru«. Pred tremi leti je javnost zelo tolo sprejela njegovo knjigo »Spomini iz Ljubljane«. Mnogo reči je ostalo še v rokopisih; nekaj je še nedovršeno — znak, da je delal do zadnjega trenutka. Zadnje njegovo delo je drama »Na Krasu, tragedija naroda, ki jo je še pripravil pred svojo smrtjo za tisk.

Danes, ko leži na mrtvaškem odru in se od njega poslavljamo, moramo samo iskreno obžalovati njegovo prerano smrt, kajti bil je še sredi dela in mnogo bi še dobili od njega, če bi kruta usoda ne hotela drugače.

Danes bo pogreb dr. Wilhelma Horna

Vodstvo Aeroputa se je obrnilo na sorodnike obeh tragično preminilih Nemcev, naj sporoče svoje želje zaradi pogreba obeh nesrečnih žrtev. V soboto je dobilo brzojavno obvestilo, naj to dr. Wilhelm Horn pokopan v Ljubljani.

Pogreb bo danes dopoldne ob 16. od Sv. Krištofa na evangelijsko pokopališče. Žalne obrede bo opravil tukajšnji evangeličanski župnik.

Danes je prišel tudi odgovor sorodnikov ponesrečene Ane Bruglacherjeve, tajnice dr. Horna. Pokojnico bodo po njihovi želji prepeljali v München, kjer bo upepeljena. Vagon z njenimi posmrtnimi ostanki bodo priklučili v torek jutranjemu münchenskemu brzemu vlaku.

Razne nesreče

Zjutraj okrog pol 8. so reševalci prepeljali z glavne postaje v bolnišnico delavca Janeza Mandelca iz Zgornjih Gorij. Mandelc, ki je služben pri gozdni upravi v Kranjski gori, je podiral v gozdu drevje, pa je padlo nanj drevo in mu zlomilo nogo.

Dalje so reševalci prepeljali v bolnišnico 26-letnega natakara Viktorja Pavlija, stanujočega na Celovski cesti 80, ki je davi blizu remize tako nesrečno padel z motocikla, da si je zlomil nogo in dobil hude poškodbe na glavi.

Prav tako je morala v bolnišnico trgovska sotrudnica, 24-letna Marija Šolarjeva, stanujoča v Gajevi 10. Šolarjeva je popoldne na Ježici padla s kolesa in si zelo poškodovala nogo.

dravskih koplancev Ernest Dabringer, ki si je takoj sezul čevlje in se pognal proti poplavljenemu se in ga že nezvestnega spravil na kopno. Rešeni koplance je raznašalec peciva Ivan Vogrin iz Splavarske 5.

Avto v plamenih

Snoči je hotel mariborski klobučar Leyrer Viljem v bližini prevoznika Fazarinca v Studenčih pognati motor svojega avtomobila. Nenadno pa se je avto vnel. Potniki in drugi ljudje so ogenj pogasili, preden je prispela gasilska pomoč.

Tatvine

Danes so na policiji imeli precej opravka z raznimi tatvinami. Kuharici Julijani Graberjevi iz Wildenrajnerjeve 16 so odnesli na Glavnem trgu ročno torbico, v kateri je bilo za približno 200 Din gotovine. Blago za obleko je izmaknila v neki tukajšnji trgovini na Glavnem trgu še neizsledena tatvica posestnici Justini Vogričevi od Sv. Jurija v Slovenskih goricah. Gostilničarju Beraniću pa so ponoči ukradli mersarsko stojalo in druge predmete. Policija vrši za tatvijo poizvedbe.

Razne nesreče

Gostilničarja Antona Sterna je pritisnil voz ob zid in mu poškodoval rebra. Z drevesa je padel 10-letni delavčev sin Alojzij Mikolič na Rdečem bregu in si strl levoico. Z voza je padel 10-letni posestnikov sin Peter Grum v Breznu in si pri tem zlomil levo nogo. Pri padcu s hruske si je zlomil levo nogo 11-letni delavčev sin Josip Kupil na Pobrežju. Vse ponesrečence so prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico.

Maribor preko nedelje

Maribor, 19. julija.

Odhodnica prote Trbojeviča

Sinoči je bila v prostorih kavarn Park odhodnica priljubljenemu mariborskemu protu Petru Trbojeviču, ki odhaja na novo službeno mesto v Beograd kot referent za pravoslavno veroizpoved pri ministrstvu za vojsko in mornarico. Ljubezne poslovilne besede sta mu izpregovorila mestni poveljnik general Milenković in mestni župan dr. Juvan. Prota Trbojevič se jima je topla zduvan in ob zaključku svojih izjav dejal, da mu bo Maribor ostal v trajnem lepem spominu. Poslovilnega večera so se poleg predstavnikov vojaških in civilnih oblastev udeležili tudi številni znanci in prijatelji prote Trbojeviča in zastopniki mariborske pravoslavne občine.

Tradicionalna Arehova nedelja

S planinskim proščenjem se je Arehova nedelja danes proslavljala pri Ruški koči v znamenju veselja in starodavnih običajev. Včeraj popoldne in danes zjutraj so peljali avtobusi številne planince po novi pohorski cesti do odcepa k Pohorskemu domu in Mariborski koči, odkoder so potem nadaljevali pot k arehovskemu planinskemu zboru.

V zadnjem trenutku rešen iz valov

V bližini Malih Benetk ob Pristanu je mlad kopalca zašel v nevarne vrtnice, ki so ogrozili življenje že marsikaterega kopalca. V bližini je bil znani reševalec

Sportna nedelja

NASLOVI PRVA KOV V VODNIH SPORTIH SO ODDANI

Z razliko 10 točk si je splitski Jadran osvojil prvenstvo v plavanju pred Ilirijo, ki se mora letos zadovoljiti s prvenstvom v skokih — Jug je v waterpolu še nedosegljiv

Maribor, 19. julija

Danes dopoldne ob 9.30 se je nadaljevalo državno prvenstvo v plavanju, skokih in waterpolu. Borba za prvenstvo v plavanju je šla predvsem med splitskim Jadranom in ljubljansko Ilirijo. Ilirija je prišla v vodstvo v predzadnji disciplini 3x100 m mešana dame in je odločila šele zadnja disciplina, ki je bila zopet damska, namreč 100 m prosto dame. Ker so pa Jadranši imeli boljše plavalke kakor Ilirija, so tudi odnesli prvenstvo v plavanju, čeprav samo z 10 točkami naskoka pred Ilirijo.

Prvenstvo v skokih si je, kakor je bilo pričakovati, priborila Ilirija brez vsake konkurence, dubrovniški Jug pa je že trinajstič odnesel primat v waterpolu.

Dopoldansko tekmovanje

1500 m prosto gospodje: 1. Mihalek (I) 22:37.6, 2. Petrone (JS) 22:56.5, 3. Bonacć (JS) 24:29.4, 4. Roje (JS) 24:47.5, 5. Napolić (J) 25:26.6, 6. Tavzev (I) 26:19.4.

Ker se računajo prvo mesto s 13, drugo z 8, tretje s 5, četrto s 3, peto z 2, in šesto z eno točko, je bilo stanje po prvi disciplini:

Jadran, Split 16, Ilirija 14, Jug 2.

400 m prosto dame: 1. Roje (JS) 6:36.3, 2. Ivančić (JS) 7:33.1, 3. Biro (ZPK) 7:36.7, 4. Radica (JS) 7:45.4, 5. Keržan (J) 7:56.6, Keržanova je prvi del proge plavala prav dobro, potem pa je popustila in padla na zadnje mesto.

Točke: Jadran, Split 40, Ilirija 16, ZPK 5, Jug 2.

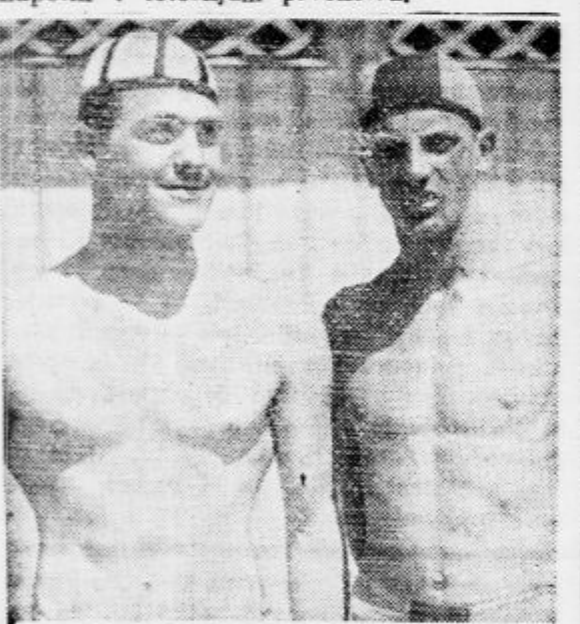
200 m prsno gospodje: 1. Cerer (Ilirija) 2:57.1, nov državni rekord, 2. Matošić (JS) 3:06.5, 3. Reiser (ZPK) 3:09.8, 4. Rostacher (Maraton) 3:12.2, 5. Binder (I) 3:12.4, Cerer in Matošić sta najprej vodila ostro borbo, v finishu pa je Cerer potegnil in tudi zmagal.

Točke: Jadran, Split 48, Ilirija 31, ZPK 10, Maraton 3, Jug 2.

Dame 100 m hrbtno: 1. Bartulović (J) 1:34.9, 2. Beara (JS) 1:35.2, 3. Bradac (I) 1:38.4, 4. Ožegović (JS) 1:42.9, 5. Avčin (I) 1:54.5, Bradaceva je elabo startala, pozneje si je malo opomogla, v finishu pa je zopet popustila.

Točke: Jadran 59, Ilirija 38, Jug 15, ZPK 10, Maraton 3.

100 m prosto gospodje: Pred to disciplino je bil vložen protest proti startu Uroša Marovića, ki je profesionalni trener Juge. Ker je Marović sam priznal, da je plačan trener, razsodišče ni dopustilo njegovega starta. Ta točka je bila ena najbolj zanimivih in napetih v letošnjem prvenstvu.

Najboljši sprinter Draško Wilfan. Poleg njega Jugovec Ciganović

1. Wilfan (I) 1:01.4, 2. Senjanović (JS) 1:02.2, 3. Petrone (JS) 1:06.5, 4. Šušić (ZPK) 1:07.7, Wilfanov čas je boljši od državnega rekorda.

Točke: Jadran 72, Ilirija 51, Jug 15, ZPK 13, Maraton 3.

Stafeta 4x100 m prosto dame: 1. Jadran (Radica, Beara, Ivančić, Roje) 5:47, 2. Jug (Bjelovučić, Orlić, Jazbec, Bartulović) 6:04.4, 3. Ilirija (Keržan, Fine, Bradac, Groschel) 6:04, Sodniki na cilju so kljub temu, da je Ilirija dosegla boljši čas, določili Iliriji tretje mesto.

Točke: Jadran 98, Ilirija 61, Jug 31, ZPK 13, Maraton 3.

Stafeta 3x100 m mešana gospodje: 1. Ilirija (Wilfan, Cerer, Fritsch) 3:36.8, Nov državni rekord za 13 sekund boljši od dosedanjega, 2. Jadran (Gazzari, Matošić, Senjanović) 3:42.5, 3. Jug (Ciganović, Orlić, Pende) 3:54.2, 4. ZPK (Stegler, Reiser, Petrović) 3:54.2, 5. Ilirija II (Schell, Binder, Skarpa) 3:55, 6. Jadran II 4:05.5, Občinstvo je z burnimi ovacijami pozdravilo stafeto Ilirije, ki je postavila nov državni rekord.

Točke: Jadran 116, Ilirija 91, Jug 41, ZPK 19, Maraton 3.

Waterpolo

Nato se je vršila prva dopoldanska waterpolo-tekma.

ZPK : Jadran E. 5 : 1 (1 : 1)

Zagrebcani so prav zasluženoma zmagali pri tej tekmi, ki jo je sodil g. Nardelli iz Dubrovnika.

Odločitev v waterpolu

Ob velikanski napetosti občinstva se je nato pričela waterpolo-tekma med večnima rivaloma iz Splita in Dubrovnika.

Jug : Jadran 3 : 2 (1 : 0)

Jug je zmagal samo zaradi večje rutine. Sicer pa je bil Jadran enakovreden nasprotnik Juge.

Sodil je g. Schlenker iz Budimpešte.

Skoki

Gospodje s stolpa 10 m: Skakali so samo trije Ilirijani: 1. Zihnerl 95.82, 2. Trost 74.89, 3. Sega 60.14.

Dame s deske: 1. Keržanova 30.94.

S tem si je Ilirija z 91 točkami priborila prvenstvo v skokih.

Popoldanski program

400 m prosto gospodje: 1. Delupis (ZPK) 5:24.1, (nov državni rekord), 2. Mihalek (I) 5:34.5, 3. Petrone (JS) 5:47.9, 4. Bonacć (JS) 5:49.2, 5. Napolić (J) 5:57.3, 6. Roje (JS) 6:10.

Točke: Jadran 125, Ilirija 99, Jug 43, ZPK 32, Maraton 3.

100 m prosto dame: Ta točka je bila predmet spora v razsodišču. Starter g. Steinhardt, ki je funkcionar Saveza, je odposlal plavalke na progo in ko so prispele na cilj in so časomerilci hoteli meriti čas, je g. Kramerski član sodniškega zbora ugovoril, da tekmovalke niso startale po določeni vrstnem redu, zaradi česar je bila oškodovana zlasti Groschleva. Sodniški zbor je nato sklenil, da se ta točka razveljavi in ponovi. Proti temu pa se je pritožil Jadran. Razsodišče je moralo torej razpravljati o tem protestu. Z večino glasov je nato sklenilo, da se točka še enkrat izvede, in sicer na koncu tekmovanja. Pri tem napetnem startu so prispele na cilj takole: 1. Beara 2. Groschel, 3. Roje, 4. Bradac, 5. Sidar, 6. Bjelovučić.

100 m hrbtno gospodje: 1. Wilfan (I) 1:34.4, 2. Schell (I) 1:39.1, 3. Senjanović (JS) 1:41.5, 4. Stiegler (ZPK) 1:52.7, 5. Vukasin (JS) 1:58.

Točke: Jadran 132, Ilirija 120, Jug 43, ZPK 35, Maraton 3.

200 m prsno dame: 1. Orlić (J) 3:38.3, 2. Binder (I) 3:43.4, 3. Fine (I) 3:43.5, 4. Slipanović (JS) 3:54.2, 5. Ivančić (JS) 3:53, 6. Sidar (J) 3:54.2, 7. Ilirija 133, Jug 36, ZPK 35, Maraton 3.

Stafeta 4x200 m prosto gospodje: 1. Jadran (Senjanović, Brainović, Petrone, Gazzari) 10:07.8, 2. Ilirija (Fritsch, Cerer, Schell, Wilfan) 10:10.1, 3. Jug (Ciganović, Veramonte, Napolić, Pende) 10:49.3, 4. ZPK 5, Ilirija II (Tavzev, Skarpa, Jesih, Mihalek), 6. Jadran II, Ilirija bi morda zasedla prvo mesto, če bi v prvo etafeto postavila mesto Schella Mihaleka, časa jadranske etafete in ilirijanske etafete sta boljše od rekorda.

Točke: Jadran 165, Ilirija 153, Jug 66, ZPK 41, Maraton 3.

3x100 m mešana dame: 1. Ilirija (Bradac, Binder, Groschel) 4:42.2, 2. Jug (Bartulović, Orlić, Jazbec) 4:44.1, 3. Jadran I (Beara, Stepanović, Roje) 4:50.4, 4. Jadran II 5:01.2, 5. Ilirija II (Fine, Avčin, Keržan) 5:10.7.

Točke: Ilirija 183, Jadran 181, Jug 2, ZPK 41, Maraton 3.

Odločitev v plavanju

100 m prosto dame: 1. Beara (JS) 1:19, 2. Groschel (I) 1:20.6, 3. Roje (JS) 1:24.7, 4. Radica (JS), 5. Bradac (I), 6. Sidar (JS). Končno stanje v plavanju, Jadran 203, Ilirija 193, Jug 82, ZPK 41, Maraton 3.

Zopet waterpolo za zaključek

Nato se je vršila zadnja waterpolo-tekma.

Jadran E. : ZPK 6 : 0 (4 : 0)

V 3. minuti drugega polčasa so tekmovalci igror prekinili, ker jim je bila voda premrzla. Sodil je inž. Glaser z Dunaja.

Končno stanje v waterpolu: 1. Jug, 2. Jadran, 3. ZPK, 4. Jadran, Ercegović, 5. Ilirija. Organizacija ni bila baš na višku. Namesto ob 17. se je popoldansko tekmovanje končalo šele ob 19. Rediteljstvo ni bilo na mestu, zlasti je bil velik nered pod stolpom.

Po končanem tekmovanju je predsednik občine dr. Juvan izročil zmagovalcem darila. Jadran je dobil pokal predsednika mariborske občine, Jug pokal mestne občine, Ilirija pa pokal Maratona. Razdeljenih je bilo tudi več kolajn.

Zopet 3 : 1 za BSK

Z istim rezultatom kot v Beogradu je državni prvak porazil moštvo Ljubljane, ki pa je s svojo igro zadovoljilo mnogobrojno občinstvo

Ne glede na krasno in juljsko vroče poletno vreme se je igrišče po dolgem zopet napolnilo. Mnogo preko 2000 ljudi je prišlo gledat napovedano veliko borbo za državno prvenstvo. Prišel je v Ljubljano sedanji — in po vsej priliki tudi bodoči — državni prvak, torej vzroka dovolj, da si stvar ogleda vsakdo, ki je količikaj zainteresiran na sportu. Nikomur ni bilo žal, da je morda zamudil dve uri pripeke na soncu. Igralo se je vsekakor fair, dasi ni borba, velika in poštena, temveč poslednje sile terjajoča, niti za hip prestala ali ponehala. Sodnik je imel pri tem izredno lahko stadišče. Komaj par neizbežnih foulov je opazil, drugih prestopkov skoro da ni bilo. Tako se je znebil svoje naloge korektno in na vse strani zadovoljivo.

Moštvi

sta se pojavila na igrišču ob določenem času, najprej gostje izredno toplo pozdravljeni. Njih postava se glasi:

B. S. K. Popović, Nikolić, Arsenijević, Lechner, Knežević, Tirmanić, Surdonja, Marjanović-Moša, Brozović, Glišović.

Ljubljana: Logar, Jug II, Bertonec I; Pupo, Sočan, Kukanja; Janežič, Lah I, Bertonec II, Jež, Zemljič.

Tudi domače moštvo je bilo, seveda, burno pozdravljeno. Takoj so šli na delo in zreb je odločil za Beograjane. Prvi del igre so igrali s soncem v hrbtu.

Lj. izvede torej uvodni napad, žoga takoj prevzame Lechner, prvi napad gostov koncu v avtu. Takoj za tem je Lj. v napadu, toda v zaključni akciji oklevata i Jež i Pepček, tako da obramba v lahko čisti. Prve strela na gol odda Lj. in v 5. min. vratar komaj se odbije Pepčkovo bombo.

Domači napad igra mnogo obetavneje, vendar prvi zgodilec beležijo gostje: V 6. min. bje Tirke s koto, Moša poda z glavo Surdonji na nogo in Logar je prekratek, žoga je neubranljivo v mrežo.

1 : 0 za BSK

Do 10. min. je nato BSK s kombinacijami v premoči. Sočana je vzel notranji trio v min. kar pa je proti temu troju samo po sebi umevno. Obramba Lj. je zanesljiva in ne pusti na strel. V 10. min. zopet kot za BSK, tokrat Tirke ne pošlje pred gol tako uspešno, nato napad Lj. žoga pride do Janežiča. V 14. min. prvi strel s koto za Lj. bje ga Janežič, toda že zadaj se napad prav ne postavi, kakor se še v prihodnjih številnih sličnih prilikah ne bo nikoli prav postavljati. Takoj za tem je BSK v napadu in zopet ima strel s koto (Glišović), a že par sekund po tem bje ostro na gol, pa branilec zaokrene v kot. Zemljič izvede strel Bskova obramba čisti, igra se po sredi. Lj. v startu pritiska in je za par minut v premoči, borba je ostro in napeta, situacije se venomer menjavajo. V 23. min. izredno krasna kombinacija ljubljanskega napada: nasprotnikova obramba je brez glave, Pepček pošlje silen strel na gol, toda vratar za čudo drži, ni slab Glaserjev nametnik: Pa zopet prevladujejo Bskove kombinacije vse do — kazenske črte tempo igre ne pomeha niti za las. V 26. min. ubrani Radovanović v kot. Zemljič pošlje lep pred gol, toda plasirana je edino Bskova obramba. V 28. min. meče Pupo stranski avt, žoga prevzame Penček in krasno poda Ježu na nogo bomba obliči v vratarjevih rokah, krasna šansa je minila. Okoli 30. min. je BSK v premoči, na njegovo polovico budno čuva sam Radovanović, po sredi dirigira za igro Lechner in BSK se razigra. Toda igra valovi neglede

na perminuten pritisek iz polja v polje, v 38. min. pelje Pepček sigurno proti голу, Radovanović ga zruši in reši, pa le za trenotek: prost strel izvede Zemljič, Jež in Pepček si podajata na pol metra, naposled je Pepček na strelu, ali žoga gre tik mimo — le vratar ne bi bil držal! In zopet je minila izredna prilika. Ze dve minuti za tem — medtem je Lj. stalno v Bskovem kazenskem prostoru — krasna kombinacija domačega napada, in zopet je krasna prilika, ali Jež opaki bombo, namesto da bi pla siral, in zopet je žoga vratarjev plen. Se en strel s koto za Lj. v 41. min. se en lep napad Lj. tik pred polčasom in Ježeva opasna bomba na gol, ki jo vratar zopet drži — pa polčas. Hitro je minilo, dobro so igrali!

Do tu je bilo moštvo Ljubljane vsaj enakovreden partner v partiji. Bskovi so sicer bili nekoliko tehnično na boljšem, po izdelanih situacijah pred golom so pa daleč zaostali za Ljubljano. Naši so imeli izrazito smolo, da ni hotelo nič, pa tudi prav nič v mrežo, dasi so imeli vsaj tri stooštotne prilike. Igra pa je bila precej enako razdeljena na obe strani, in če bi bilo ob polčasu 2:1 za domače, ne bi bilo nič krivičnega v rezultatu.

Po odmoru pritiska Lj. in Janežič bje v 2. min. s koto, toda zopet zaman. Potem v 3. min. krasen Zemljičev center, ki je tudi brez haska. Potem zaigra BSK prvo violino, a prihaja samo do obrambe, ki ne da nikomur na strel. V 5. min. napad Lj. po Janežiču, lep center, žoga pride do Laha, ta pa bje v lepi poziciji v aut. V 7. min. kot za Lj., bje Janežič, žoga se precej časa drži v sumljivi bližini Bskovega gola, toda tudi Bekova obramba, v kateri zlasti briljira Radovanović, se ne da presenetiti, in par minut pozneje je obramba Lj. v podobni situaciji. Lj. močno pritiska na zenačenje in Bskovi so skoro vsi v obrambi.

Toda ves pritisk prinese v 15. in 16. min. dva strela s koto, čim se igra malo odpre. Najle Pepček, ki stalno krasno podaja, luknjo za Janežiča, ta pobegne in opali z bližine v vratarja, namesto da bi podal Pepčku ali Zemljiču, ki sta oba na čistem. In zopet je prekrasna prilika zamujena. In že je BSK v napadu, strelja s koto, pa v 20. min. čista situacija za Ježa, ki jo Bskova obramba reši s »kleščami«. Prost strel z 18 m izvede Pupo — v prečko, ali Lj. je v naslednjih minutah stalno v ofenzivi. Sredi polčasa in Lj. začne popuščati. V 26. min. strelja Tirke s koto, žoga gre ven, pa jo Knežević zelo lepo vrne pred gol, nastane gneča in mimo obupno branečih Bertonecja in Logarja se strklja v mrežo!

2 : 0 za BSK

Sledi presledek sicer odprte ali nekam monotone igre. V 34. minuti je Tirke zopet brez varstva, pobegne in z neodoljivo silo potisne v mrežo, najlepši gol dneva, ki mu publika ne odreče zasluženega aplavza, toda

BSK vodi 3 :

Lj. se še ne vda. v 36 min. zopet krasen napad s preciznimi kombinacijami. Pepček pripravi Ježu na nogo, ali bomba gre za las mimo, bila je zopet zrela prilika! In končno 40. minuta. Pepček in Jež očistita Zemljičev polje, nato Zemljič pobegne kot prej Tirmanić in tudi neodoljivo opali — žoga

švigne kot blesk in se odbije pol metra za vratarjem od tal; vratar jo sicer pritiska k sebi, ali sodnik prizna gol,

3 : 1

Zgoditek je bil več kot zaslužen. Moša nekoliko ugovarja in se spre s sodnikom, zato mora prežgodaj z igrišča. Do konca gre Tirke za vodjo napada, še en kot za BSK, pa konec.

Ljubljana

je odigrala svojo najboljšo igro. Moštvo še ni uglasjeno, videti je, da mu manjka težjih tekem. Toda bilo je prvovrstnih potez, lepih kombinacij, a predvsem: vsi so igrali skrajno požrtvovalno in dali vse iz sebe, proti Bsku zaigrati skoro ravnopravno igro, to že nekaj pomeni. Halfo si v glavnem dobro igrali, vsaj defenzivno. Čim se je odprla igra, niso držali vedno koraka z napadom. Ali se je Pupo obnesel kot half? Z enkrat ostane to še odprto vprašanje. Obramba je bila na višini situacije, proti koncu ji je, vidi se, pošla sapa; sicer pa ostalim tudi. V napadu so mnogokrat lepo zaigrali, tako že dolgo ne. Lj. zakaj so presli v drugem polčasu v »V« sistem? Ko sta krili ustvarjali situacije, ni bilo nikogar, da bi centre prevzel. V napadu je bil najboljši Pepček, ki je virtuelno vodil in podajal. Krili sta bili dobri. Jež je našel kontakt na levo in na desno, al' ni bil polnovredna zveza, pravtako kot Lah ne.

BSK

je sicer nastopil s tremi »zervami« toda BSK ima polnovrednih rezerv dovolj! Saj je bil Surdonja, dasi na mestu Vujadinovića, gonilna sila napada, trio je sledil bil v celoti zelo ostro orožje. Od kril je bil Tirke v drugem polčasu zelo dober. Glišović ni bil na običajni višini. Zelo solidno je igrala srednja vrsta, Obramba ni bila homogenea. Vratar je držal — po znanju ali po sreči — vse, in tega ni bilo malo! Poleg njega je bil stebel Radovanović, ki je delal sigurno in za — dva. Kajti njegov drug je močno zaostajal. A koncem koncev BSK je moral za svojo zmago dati vse iz sebe in BSK je danes v nogometu »klasa« zase.

Sodil je g. Knifer iz Osijeka objektivno in dobro.

Predtekma med kranjskim Korotanom in Ljubljano II. se je končala neodločeno 1 : 1 (1 : 0).

Slavija (S) : NAF 3 : 1 (1 : 0)

Ostale nogometne tekme

Celle: Prijateljska tekma med ČSK in Olimpom se je končala z zmago ČSK 5 : 4 (3 : 3). Obe moštvi sta igrali precej ležerno. Gostje so bili boljši v tehniki in v startu.

Budimpešta: Srednjeevropski pokal. Avstria : Ujpest 2 : 1 (0 : 1).

Millan: Srednjeevropski pokal. Sparta : Ambrosiana 5 : 3 (3 : 3).

Beograd: Jugoslavija : Rapid (Dunaj) 5 : 1 (3 : 1).

Novi Sad: Vojvodina : Bask 4 : 2 (3 : 0).

Izbirno lahkoatletsko tekmovanje

Zagreb, 19. julija

Danes se je vršilo zadnje lahkoatletsko izbirno tekmovanje za berlinsko olimpiado, ki je dalo naslednje rezultate:

400 m zapreke: 1. Pleterski (Primorje) 57, nov rekord, 2. Ehrlich (Hašk) 58.1, 3. Janžeković (Concordia) 58.7, 4. Banšćag (Pančevo).

Met diska: 1. dr. Narančić (Concordia) 42.62, 2. Kleut (Jugoslavija) 41.89, 3. Vučević (Vojvodina) 39.31.

Skok ob palici: 1. Bakov 360.

100 m: 1. Dremil in Hegol (Concord.) 11.2, 3. Kovačić (Primorje) 11.4, 4. Klind (BSK).

Met kopja: Markušić in Miloš sta i. b. j. šala Messnerjev rekord iz leta 1928. 1. Markušić (Slavia, Varaždin) 59.42, 2. Miloš (Concordia) 59.11, 3. Smejda (BSK) 55.20.

800 m: 1. skupina: 1. Czurda (Primorje) 1:59.6, 2. Gorišek (Primorje) 2:00.2, 3. Nikhaz (Pančevo) 2:01.6.

II. skupina: 1. Gabršek (Primorje) 1:59.9, Skušek je odstopil.

Troskok: 1. Mikšić (Jugoslavija) 14:14, Boljši od rekorda.

Skok v daljavo: Dr. Buratović 6.78.

Skok v višino: Mohr (Jugoslavija) 181.

Nocoj bo JLAS določil našo reprezentanco za Berlin.

Ocenjevalna vožnja Motokluba Ilirije

Včeraj se je na progi Ljubljana Kranj-Tržič Sv. Ana-vrh Ljubelja vršila ocenjevalna motokliskična vožnja Motokluba Ilirije, kateri se je prijavilo 22 tekmovalcev. Startali jih je 19, na cilj pa jih je prišlo 17. Ta ocenjevalna vožnja je bila nekaka priprava in preizkušnja za VI. mednarodno motokliskično hitrostno dirko na Ljubelji, ki se bo vršila 15. in 16. avgusta.

Večina tekmovalcev ima sedaj jako dobre in noveše motorje, zaradi česar so bili rezultati izredno zadovoljivi. Vsi tekmovalci so se dobro pripravili, tako da so prav majhne difference v rezultatih, ki so bili naslednji:

Turni motorji do 250 ccm: 1. Vidmar Stane (Hermes) 198 točk.

Do 500 ccm: 1. Grašič Janko 199, 2. Baumgartner Gj. 197, 3. Strnad Ciril 193 (vsi Ilirija).

Zadnje vesti iz Španije:

V dveh dneh tretja vlada

Madrid, 19. julija. p. Danes zjutraj sestavljena vlada pod predsedstvom Barria je danes popoldne podala ostavko, ker se uporniški pokret vedno bolj širi in ni mogla obvladati položaja. Takoj nato je sestavil novo vlado Hoste Gir-

ZA VSAKO KOPELA, CIMEAN KOPALNO TABLETO!

Do 1000 ccm: 1. Inž. Luckmann Mario (Ilirija) 198.

Sportni motorji do 350 ccm: 1. Jenko Boris 198, 2. Munda Ivan 196, 3. Rosenwirth Josip 194, 4. Trampus Tomo 189 (vsi Ilirija).

Do 50 ccm: 1. in 2. Poljšak Alojzij (Hermes) 199 in Kobi Mirko (Ilirija) 199, 3. in 4. Kristan Alfred (Ilirija) 197 in Polak Fran (Hermes) 197, 5. Rekar Ivan (Ilirija) 196, 6. Bertonec Fran (Ilirija) 194 in 7. Paier Polde (Hermes) 188.

Sport prikolice 500 ccm: Hobacher Valler (Hermes) 196 točk.

Vreme je bilo zelo ugodno in tudi cesta na Ljubelj v jako dobrem stanju. Tekma se je pod vodstvom klubskega predsednika g. Zalokara izvršila v najboljšem redu in brez vsake nezgode. Po tekmi je bil na vrtni restavraciji »Ankelec« sportni sestanek kjer so se razglasili rezultati.

Slavonovec Heller na olimpiadi

Žena v sodobnem svetu

Noblova nagrada in žene

Alfred Nobel je bil švedski kemikar in kot izumitelj dinamita tudi lastnik velikih tvornic orožja. Njegove tvornice so delale z novim eksplozivnim materialom izredno veliko dobička, tako da si je znanstvenik pridobil veliko premoženje. V istem času, ko so svet presenečali razni vojni izumi z vedno večjo smrtno močjo in vedno večjo uničevalno silo, je vzklila tudi ideja svetovnega miru. Alfred Nobel v začetku ni bil baš njen navdušen pristaša, pač pa njegova prijateljica iz mladosti gospa Berta Suttnerjeva, rojena Kinska, s katero je vsa leta izmenjevala misli in si dopisovala. Gospa Suttnerjeva je bila tudi književnica, toda kritiki ne cenijo njenega literarnega dela. Poslala je slavna po vsem svetu z mirovnim delom »Proč z orožjem«, ki je takrat navdušilo ves svet, aktualno pa je še danes. Delo je posvetila Alfredu Nobelu, čeprav je on takrat vse drugače mislil o vojni in miru. To je bilo l. 1889., a šele l. 1902. je podal Nobel na mirovnem kongresu naslednjo izjavo: »Moje tvornice bodo prej napravile konec vojn in prelivanja človeške krvi kakor vsi mirovni kongresi tega sveta. Človeški rod namreč ne bo prej miroval, dokler ne bo vedel in izkusil, da bosta obe sovražni vojski, ki si bosta slali nasproti, uničeni v eni sami sekundi, in da ne bo ne ena živa glava izšla iz splošnega pokola.«

Znanstvenikovo prepričanje o potrebi svetovnega miru, zlasti pa v izbiri sredstev za njegovo uresničitev je torej le počasi dozorevalo. Toda Berta Suttnerjeva je bila vztrajna in je pospešila razvoj tega veli-

kega človeka. Prišlo je tako daleč, da je Alfred Nobel v svoji oporoki 27. novembra 1895. leta zapustil vsoto 50 milijonov švedskih kron v namen nagrad za vsakoletno najboljšo delo iz književnosti, kemije, fizike in medicine in za najuspešnejšega delavca ali delavko za svetovni mir. Od takrat se že podeljujejo te nagrade v letnem iznosu 200.000 švedskih kron.

Se eno veliko zaslugu ima Alfred Nobel. On je ustanovil svoje nagrade v duhu popolnega pacifizma, priznavajoč tudi ženi pravico in možnost tekmovanja. Nagrade se podeljujejo ne oziraje se na narodno pripadnost, na vero in na spol. Tako lahko zabeležimo od l. 1895. lepo bilanco osmih nagrad, ki so jih osvojile žene. Prvič jo je dobila gospa Marie Curie skupaj s svojim soprogom za znanstveno delo iz fizike (l. 1903). Nato ji je sledila gospa Berta Suttnerjeva kot vnetja in zaslužna delavka za svetovni mir (l. 1905). Prvo knjižno nagrado je osvojila gospa Selma Lagerlöf (l. 1909). Nato je v drugi prejel nagrado (l. 1911.) gospa Marie Curie, tokrat sama, za znanstveno delo iz kemije. Sledi ji kot nagradnica spet književnica, italijanska pesnica Grazia Deledda (l. 1927.) in že naslednje leto norveška pisateljica Sigrid Undset. Nato je bila nagradjena (l. 1931.) znana sociologinja in delavka za mir gospa Jane Adams, a lanko leto je nagrada spet pripadla rodbini Curie, namreč hčerki Marie Curie, Ireni in njenemu možu J. Joliotu. Torej vsega je bilo nagradjenih osem žen: ena za fiziko, dve za kemijo (mati in hči), tri za književnost in dve za mir.

Propaganda za naše kraje s poštnimi znamkami

Slabo izdelane znamke s pokrajinskimi slikami nam le škodujejo

Skoraj ni države na svetu, ki ne bi skušala privabiti tujcev. Tako je pač, da tujce princene denar in da denar povsod radi vamejo. Zato imajo države, ki jim je dala priroda lepe kraje, od tujeskega prometa ogromne koristi. V vseh teh državah je denar, ki ga prinesejo tujci, precej pomemben odstotek proračuna in vir blagostanja vse države ali vsaj posameznih pokrajin.

Seveda pa je treba svet opozoriti na lepote, ki jih skrivajo posamezne države. Treba je spretno obkrožiti svet z besedo, še bolj pa s sliko, ki je vselej močnejša od še tako lepe besede. Države, ki žive od tujcev in ki že slove desetletja ali stoletja po svojih prirodnih lepotah, se tega dobro zavedajo. Organizirale so propagando na vse mogoče načine. Z vsemi mogočimi sredstvi vabijo tujce. Koliko je po svetu lepo opremljenih reklamnih revij, tišoč prospektov kroži po raznih državah!

Večina turističnih držav je že davno odkrila, da imamo še neko sredstvo, ki utegne privabiti tujca. To sredstvo, ki je najcenejše, je navadna pisemska znamka. Na tle mali umetniški vidimo časih res lepe slike pokrajin in dosti ljudi je že prišlo v kakšno državo zaradi slik na znamkah.

Morda najlepše in najbolj izdelane znamke s pokrajinskimi slikami so pred vojno bile bosanske, ki jih je izdelala še avstrijska poštna uprava. Nič ne bomo pretiravali, če bomo rekli, da se mora Bosna zahvaliti za svoj sloves lepe pokrajine tudi svojim znamkam.

Druge države so se lotile propagande s pomočjo znamk po večini šele po vojni. Toda v ti kratki dobi je ta način reklame dosegel tako popolnost, da vidimo včasih znamke, pred katerimi moramo naravnost strmeti.

Seveda pa je za učinkovitost vsake reklame, tudi reklame v znamkah, potrebno, da je lepa. Znamka, ki je nekakšen reprezentant države v tujini, mora biti izdelana tako, da lahko po njej sodimo stopnjo kul-

ture v državi sami. Ker so stroški za izdelavo znamk v primeri z dohodki, ki jih prinesejo, malenkostni, pač nobena država ne bi smela zanemariti lepe priljubljenosti, da se pokaže pred svetom v čim lepši luči. Za izdelavo znamk se dandanes uporabljajo vse napllemenitejšie tiskarske tehnike. Že bakrotisk, ki je bil do nedavnega nekako višek tiskarske umetnosti, dandanes ne ustreza več potrebam za izdelovanje znamk. Prišli so drugi, lepši, čeprav dražji načini tiska. Vse države, ki streme za napredkom, jih uporabljajo.

Kakšna naj bo znamka, ki naj služi kot reklama za lepoto kraja? Kaj naj kaže? Včasih je dovolj, da je pomanjšana fotografija v lepem okviru in čim preprostejša, pa bo dosegla večji učinek kakor vsi izdelki velikih umetnikov. Znamka ne sme biti prevelika, da ne deluje kakor vinjeta. Skrbno izbrana slika je prvi pogoj. Fotografijo za znamko mora izdelati človek, ki ima res zmisel za lepoto. Znamka ne sme biti preobložena z raznim tekstom in napismi, kakor vidimo to prav pogosto prav pri nas. Napis bi morali biti omejeni samo na najnujnejše.

To so glavne smernice, po katerih bi se morali ravnati za znamke odgovorni činitelji. V večini držav se po njih res ravna. Kako pa je pri nas?

Prvo, kar lahko naglasimo, je to, da lepih znamk s pokrajinskimi slikami sploh nimamo. Samo dva poskusa imamo, in še ta dva sta se hudo ponesrečila.

Vzrokov je več. Prvi je ta, da nimamo markarnice, ki bi zmogla napraviti res lepe znamke. Niti najpreprostejšega bakrotiska nimamo. Prve znamke, ki naj bi bile pokrajinske, so bile izdane pred nekaj leti, ko je bila v Beogradu tekma za evropsko prvenstvo v veslanju. Takrat je neki umetnik, o katerem je boljše, da ne vemo, kako se piše, izdelal nekakšna skrupulca, ki naj bi kazala naše kraje. Na teh znamkah smo videli Beograd, Split, Bled, Zagreb in men-

da Smederevo. Znamke so bile tiskane v dveh barvah, ki se navadno niti krili nista, in neki filatelistični list jih je prav po pravici imenoval »Grauelmarken«.

Ko je prišla v vse države moda posebnih znamk za značno pošto, se je tudi naša poštna uprava odločila, da bo izdala takšne znamke s slikami naših krajev. In res smo dobili pred tremi leti pet posebnih znamk, ki so kazale nekatere naše kraje. Na najnižji vrednosti je bila zabrisana slika Dubrovnik, na drugih pa so bile slike Bleda, slapov pri Jajcu, Oplenca in Mostarja. Morda so bili osnutki znamk sprejemljivi, toda to, kar je potem napravila iz njih naša markarnica, je bilo tako pod vsako kritiko, da je škoda izgubljeni besede. Barve so bile nemogoče, tiski še bolj. Tako so te znamke izgubile svoj pomen za propagando in so bile le potrdila o plačani poštnini.

Kakor slišimo, pripravljajo v Beogradu vse potrebno za zgraditev nove markarnice. Zadnjič čas je že, da se to zgodi. Že večkrat smo v našem listu opozorili na to. Že večkrat smo naglasili, da se stroški, ki zaradi izdajanja lepih znamk narastejo, desetkrat preplajo s koristimi, ki jih imamo od znamk. Zbiranje znamk, zlasti lepih znamk, ta strast ali sport, je faktor, ki ga je treba upoštevati in izrabiti. V Evropi je nekaj manjših držav, ki žive skoraj samo od zbirateljev znamk ali pa vsaj delno krpajo z njihovim denarjem svoje proračune. Seveda morajo zato izdajati res lepe, tehnično dovršene znamke. To tudi delajo. Pogledimo samo mali Liechtenstein, ki ima skoraj najlepše evropske znamke. Tudi Avstrija se v zadnjem času trudi, da bi s pomočjo znamk čimbolj povečala propagando za svoje kraje; njene letalske znamke so grafične umetnine, kakršnih zlepa ne do bimo drugje. Še celo Francija, ki je do nedavnega slovela, da izdaja najgrše znamke, se je začela v zadnjem času brigati za lepše znamke.

Pri nas izdajamo prav za prav precej različnih znamk. Prav v zadnjem času smo dobili nekaj dobrih delnih in spominskih serij, ki so po svojem sižeju navadno dolgočasne, po svoji tehnični oprepi pa globoko pod nivojem današnjega stanja grafične umetnosti. Naj pri tej priložnosti omenim to, da je napisal eden izmed najbolj znanih filatelističnih listov, »Die Postmarken«, o Teslovih spominskih znamkah, da so »zlasti po svojih barvah pač najgrše znamke zadnjih let«.

Ne bomo se izgubljali v razglabljanju o kopici vprašanj in vzrokov, ki so krivi, da naša država v tem pogledu ne more priti naprej. Stavili bomo samo nekaj predlogov, ki se nam zde upoštevanja vredni in ki utegnejo prinesiti naši poštni upravi tudi znatno povečanje prejemkov.

Vsaj vsako drugo leto naj bi izdali posebne znamke (brez pribitka), ki bi kazale lepote naših krajev. V poštvi bi prišli najlepši kraji, motivi iz naših gora, naše reke, jezera, morje, potem pa najzanimivejša mesta in letovišča.

Kakor v mnogih drugih državah naj bi tudi pri nas izdali včasih kakšno posebno serijo znamk z narodnimi nošami. Teh noš imamo pri nas dosti več kakor drugje in lepše so. Seveda pa je treba prej reorganizirati docela našo markarnico in jo postaviti na solidnejše temelje. Z njenimi sedanjimi sredstvi je to docela nemogoče. Treba ji je dati za voditelja strokovnjaka in moža, ki ima vsaj nekaj razumevanja za filatelijo in njeno donosnost za poštno upravo. Njen voditelj mora biti hkratu tudi estetik, ki bo znal brez ozira na levo in desno odločiti, kaj je primerno za tiskanje in kaj ni.

Stroji, ki so potrebni za popolno ureditev moderne markarnice so res precej dragi. Nedvomno pa je, da bi se amortizirali v primernem času z večjim odjemom znamk.

Dokler nova markarnica še ni urejena in tehnično izpolnjena, bi morda kazalo tiskati boljše znamke v nekaterih privatnih tiskarnah v naši državi, ki so že pokazale, da znajo napraviti tudi kaj lepega. Če se je to praktično že nekoč in se še zdaj praktično v nekaterih državah bi se lahko tudi zdaj pri nas.

Upati je, da bodo te besede naletele na dober odmev. B. R.

Ali se naj pravnica pripusti k pravosodstvu

Odklonilno stališče večine odličnih slovenskih pravnikov

Beograjska »Pravda« je pokrenila tudi v Ljubljani med priznanimi slovenskimi pravniki anketo k novemu zakonu o sodnikih z vprašanjem, ali je pravica sposobna izvrševati poklice sodnika. Večina srbskih pravnikov se je izrekla vsaj za postopno uvajanje žene v pravosodno posle pričeni pri mladinskem sodstvu in varuških poslih, kjer naj bi žene šele dokazale, ali so zanje sposobne ali ne, obenem pa naj bi se konservativnemu narodu, ki ni vajen, da bi mu žena sodila, s postopnim uvajanjem nudila prilika, da se privadi na to dejstvo.

Na to vprašanje pa je dopisnik »Pravde« med slovenskimi pravniki prejel le štiri odgovore. Vsi številni drugi znani delavci na pravem in pravosodnem polju pa so odklonili izjaviti svoje mišljenje v tem vprašanju z motivacijo, da je samo po sebi jasno, da doslej veljavni zakon o sodnikih ni potrebno izpreminjati, kolikor gre za dopustitev žen v pravosodstvo.

V orientacijo naši javnosti pa pravnici prinašamo v izveščku vse štiri odgovore, ki se dajo razvrstiti v tri nasprotujoče si kategorije, ki nujno potekajo iz apriornega stališča posameznikov do vprašanja ženske sposobnosti.

Vse ali nič

Ženam najbolj in edino naklonjeno stališče je zavzel profesor civilnega prava dr. Rudolf Sajovic. Pred dejstvom, da so žene uresničile svoje zahteve že k vsem poslom razen k bogoslužju in pravosodju, prihaja do zaključka, da je le še vprašanje časa, kdaj bodo žene prodrle tudi v pravosodstvo, ko so si osvojile že področje pravosodnih pomočnikov advokatov, v katero jim možki ne zapirajo več poti. Ta možnost pa bo mudila konservativnemu kmečkemu prebivalstvu priliko, da spozna ženske sposobnosti za sodni poklic.

Ne pričakuje pa znatnega napredka za ženo, če bi se uveljavili predlogi večine pravnikov, namreč da naj bi se ženi poveril le del sodnih poslov: sodstvo nad maloletniki in varuštvo. Če bi se posli te vrste ne vezali tudi z drugimi, bi bila dana možnost zaposlitve žen, ker je pri nas urejeno le zelo majhno število sodišč, ki so izključno v to svrhu organizirana. Naposled pa ne veruje v to, da bi bile žene v mladinskem sodstvu in varuštvo tako zelo sposobne, da bi nadkrilile v vsakem pogledu možkega, zlasti če jim ni dobro poznano družinsko življenje.

Na podlagi vseh teh razlogov prihaja do zaključka, da je možna le ena rešitev tega vprašanja: priznati ženam svoboden in popoln dostop k pravosodstvu ali pa sploh nič.

Preslabi živci za velike razprave

Kot predavatelj kazenskega prava na naši juridični fakulteti prof. dr. M. Dolenc ne zanika posameznih primerov izrazite nadarjenosti za pravno kombiniranje med visokoškolskimi in priznava študentkam, da se v primeri s študenti odlikujejo zlasti v vztrajnosti in marljivosti. Opaža pa, da se veliko število deklet, ki so začela študirati, po kratkem času odreče študiju na ljubo zakonski zvezi.

Kljub priznanju kvalitete pa bi se ne hotel zavzeti za popolno izenačenje žen z možskimi v sodnem poklicu. Do tega stališča prihaja na podlagi dejstva, da tudi tistim študentkam, ki vztrajajo v študiju do kraja, radi popuste živci, kar se pokaže zlasti pri rigorozih. Značaj strogega in natančnega izpraševanja pri teh izpitih tako vpliva na njih živce, da včasih brez pravega vzro-

ka in celo pri popolnem obvladanju izpitne snovi začno jokati. Zaradi tega smatra, da žene ne bi imele energij, ki so potrebne za velike in naporne civilne in kazenske pravde.

Z druge strani pa so mnenja, da bi se žene, zlasti resne matere, mogle izkazati zlasti v varuških poslih za maloletnike obeh spolov in v kazenskem sodstvu proti ženskim maloletnim. Poleg teh možnosti je mnenja, da bi bilo potrebno postaviti žene z ustrezno kvalifikacijo tudi kot uradnice in celo kot predstojnice v vseh kazenskih zavodih, kjer prestajajo žene kazni in v tistih zavodih, kjer presojoajo prisojene jim očuvne odredbe.

Nikakor pa ne priporoča ženskih oseb za funkcionarke državnih tožilstev. Inicijativa za pregon zločincev mora ostati prerogativa možkih pravnikov, in sicer tistih, ki so najboljši med njimi.

Ženam ni pripisovati posebne sposobnosti za sodni poklic

Predsednik pokrajinskega državnega tožilstva in bivši državni tožilec dr. Miro Grassel je mnenja, da spada žena le v tiste poklice, ki so v neposredni zvezi z njenim glavnim poklicem — materinstvom. Zaradi tega ženam ni pripisovati posebne sposobnosti za sodni poklic, kolikor se nanaša na sporni in kazenski postopek. Mogla bi priti v poštev le kot pomožna moč v nesporih sodnih poslih. Kot sodnica volonterka pa bi mogla sodelovati pri sodiških druge in eventualno tretje instance. Taka kombinirana sodišča bi mogla pripomoči do maksimuma pravice v pravnopsihološkem oziru v nekaterih primerih. Mogla bi žena nedvomno vzgojno vplivati v nesporih mladinskem sodstvu, kolikor se tiče ženskih maloletnih. Tudi bi žena s priznanim ji smislom za sistematičnost in organizacijo kot sekretarka mogla koristiti, vendar bi to delo ne poseglo v bistvo pravosodstva.

Le možki mora obvladati vso težo poklica

Kot bivši sodnik in sedanjí profesor kazenskega prava izvajal dr. Rado Kušej, da ne bi mogel zagovarjati izpremembe veljavnega zakona o sodnikih v prid ženam iz naslednjih razlogov:

Avtorji veljavnega zakona so gotovo dobro premislili njegovo vsebino in, če so prišli do zaključka, naj bo žena izključena od pravosodstva, so nedvomno upoštevali vso težo dolžnosti, ki se pojavlja sodniku dan za dnem v vedno novih in čedalje bolj zapletenih problemih, ki jih more obvladati in reševati z vso odgovornostjo v zadovoljstvo vseh edinele možki, po naravi telesno in duševno močnejši faktor.

Tudi dr. Kušej ženam ne odreja sposobnosti poglobitve v probleme raznočinskih vrst materialnega in formalnega prava, tako kazenskega kakor civilnega, smatra pa, da bi se z nežno in materniško razpoloženostjo žensko naravo ne skladalo sojenje v odvrtnih seksualnih zločinih.

Odklona pa tudi odločevanje žene v mladinskem sodstvu in skrbništvu, da bi mnenja, da bi njeno delo moglo koristiti kot vzgojni faktor s svojim vplivom na zamenjano žensko in možsko deo. Omejevanje žene na delno sodstvo bi po njegovem mnenju ustvarilo dve kategoriji sodnikov: polnopravnih in tistih z omejeno pravico, kar bi dovedlo do zapostavljanja in počasnejšega napredovanja zapostavljene kategorije. Zaradi nezadovoljstva, ki bi se iz teh razmer rodilo, pa bi najbolj trpelo poslovanje.

Carter Stuart:

Mladost se prebuja

Ela je sedela v svoji dekliški sobi, visoki, svetli sobi, ki je sp rostinimi okni gledala na širen, parku podoban vrt. Ob stenah je stalo položeno pohištvo. S prekritimi koleni se je zibala Ela v naslanjaču in brala pesmi. Z gostimi rjavimi kodri, ki so se ji vsipali na tilnik, je bila podobna tistim ljubim, nezemeljskim angelom, ki jih vidimo na slikah italijanskih umetnikov.

Čez nekaj časa se je zdrla in vstala. Počasi je šla po sobah. V veliki dvorani je obetala pri klavirju, sedla, udarila nekaj tipk, potem pa spet nestrpno vstala in šla dalje.

Nekje s ceste se je slišalo pridušeno klicanje. Casih je postal kakšen klic glasnejši in je zadonel blizu in izzivalno kakor trobenta. Petosolci so se spet zogali na travniku. Če bi le prišla policija in jih odgnala! Ela je obstala sredi sobe in si z roko popravi la lase. Res je bila lepa, ta Ela, in čudno vitka. Ljubka je bila. Vse pa je kazalo, da se dolgočasi.

Zavila je skozi steklena vrata, ki so držala na vrt, in skočila potem po stopnicah, mimo kipov, ki so stali ob stenah. Rokesi je uprla v boke in pri vsakem skoku je malo obstala, kakor bi bila nekaj premišljevala. In vselej je zaškril pesek pod njenimi ozkimi nogami. Kamenček, ki je bil le nekoliko večji od drugih, je brenila s koncem čevlja čez travo. Zdel se je ob steno okroglega vodometu in tam obležal. Šla je za njim in obsedela na robu vodometu. Iz vzvišenega, nekoliko zvitega stebra je brizgal curek vode in padal v ostrm kotu v bazen. Časih ga je veter nekoliko zanesel, da je zavil čez rob, in takrat so drobne kapljice vselej orosile Ela.

Za visokim vrtnim zidom je rasla dolga vrsta topolov. Stali so negibno kakor ozke sulice. Ena teh sulic je imela na vrhu ogromno rdeče jaholko. Bilo je sonce, ki je prav tedaj izginjalo z blede višnjevega neba.

Klici dekčkov, ki so se igrali, so bili zdaj že prav blizu. Daleč so se razlegali skozi tih večer. Casih je nekaj udarilo ob zid. Zoga je bila. Že pogosto je zletela čez zid in fantje, ki so hodili po njo, niso prav nič pazili na grede. Prav nič čudno ne bo, če ne bo tudi nocoj... hm, je že priletela! Rahlo je poskakovala po travi, potem pa se je ustavila tik pri Elinih nogah. Pobrala jo je, drobno gumijasto žogo, in trdno sklenila, da je ne bo vrnila. Sovražno je čepela na robu vodometu otroška, jasno užajena vila z drobnimi ušesi.

Iznenada se je začel jasen, razburjen glas:

»Pozor! Policija!«

Za zidom so se slišali vznemirjeni koraki, in njih odmev je v dalji zamrl. Prej pa je še nekaj padlo k zidu na vrt, zagrmelo med grmovje Španskega beza in se skrilo v grmovje. Bil je mlad, slok petosolec, ves zagorel v obraz. Ela ga je poznala. Že pogosto ga je opazovala in zdel se ji je med vsemi fanti še najurkupnejši. Slišala je tudi že, da mu je Conny ime.

Conny je pristuhnjl. Zunaj se je bližal policist. Zla! ga je čul na drugi strani zidu, sebi nasproti. Ali ga je mar videl? Ne. Policist je šel dalje in Conny, ki mu je srce rohtajalo kakor kladivo, se je globoko od-dahnil.

»Kaj pa iščete tu?« je začel od zadaj. Zdrnil se je. Pred njim je stala dekle. »Ali ne veste, da se tu ne smete igrati?« je vprašala Ela. Stala je tik pred njim, lepe vitke noge je imela in je bila videti budo-možna.

Conny je samo odmahnil z roko.

»Ali imate vi žogo?« je odvrnil. Molčala je. toda način, kako je držala roke na hrbtu, mu je dovolj povedal.

Stopil je korak naprej, dekle pa prav toliko nazaj.

»Lep fant je«, si je mislila. Na njegovem obrazu je bilo toliko miline, odločnosti, pa tudi neustrašenosti. Da, prav zastaven fant je. Pa se je spomnila tudi pohojenih gred

in vsa njena naklonjenost do njega je izginila.

»Žogo sem!« je suho velel fant.

»Ne.«

Njene sinje oči so uporno gledale vanj, njegove temne so se pa izzivalno iskrale.

»Žogo sem, drugače jo bom vzel s silo«, je ponovil Conny in se je prežno približeval.

»Poskusite!« je vzklila Ela in se mu skušala ogniti. Toda Conny je skočil k njej, jo prijel okoli pasu in jo tako stisnil k sebi, da je čutil drget njenega telesa.

»Saj se ni vredno braniti!« je hlastno rekel in jo še zmerom držal, trdnjeje, kakor pa je bilo morda potrebno.

Ela ga je z eno roko potiskala stran od sebe, z drugo pa je na hrbtu krčevito držala žogo. V tem razburjenem trenutku so bila njena usta rahlo odprta. Videl je njene drobne, enakomerne zobe, in v izrazu njenega obraza je bilo nekaj čudnega, ne-navadnega. Connyjevo srce je začelo razbijati, toda čisto drugače kakor od strahu pred kaznijo, in prvič je občutil žrčočbližino telesa, ki je težko in sladko. Vse misli so se mu zmedle. Nekaj tujega ga je prislilo, da se je sklonil in poljubil dekle na ustnice. Poljub je bil kratek, toda vzel mu je vso moč v udih in ga je prevzel z neko čudno težo. Tudi njegova mlada prijateljica je izprva vzdihnila, potem pa je ostala kakor okamenela.

Kakor ne bi bila vedela, kaj naj stori... Roke so se mu povesile. Zoga je padla na tla, toda ni je pobral. Vse se je zgodilo čisto drugače, kakor je pričakoval. Misli je, da bo dobil klofuto, saj se dekleta navadno branijo na ta način.

Pa je samo zardela in rekla:

»Predržeš!«

Kakor v sanjah je stala zraven njega. »Da sem predržeš?« je ponovil. Pogledal je k belemu zidu, za katerim je bilo izginilo sonce in pustilo samo še oblake za seboj.

»Da, vsi ste«, je hudobno reklo dekle in spet sedlo na rob vodometu. Potem pa ga je od strani pogledalo.

»Odkod pa veste to?« je dejal z glasom odraslega, ki nekaj sumniči.

»Vem«, je rekla in se izkušeno nasmehnila. Lepa je, nedvomno dosti lepša, ki jo je zadnjič slikal neki slikar.

Tudi on se skloni, da bi sedel. In sede daleč od nje.

»Lani sem bila s starši na morju«, mu je začela pripovedovati. »Tudi tam je bil neki fant. Vsak dan je hodil z menoj plavat. Zmerom se je z menoj prepiral in če sem mu skočila v lase, me je stisnil k sebi kakor ti, in me poljubil. Prav tako, kakor ti.«

Conny je ves srečen. Tika ga! To mu tako dobro de.

»Prav za prav se ni mislil nikoli z menoj tepsti«, je nadaljevalo dekle zmedeno... »Meni se je zdelo to tako neumno. Imel je dolge, bele hlače in baron je bil, da, baron.«

Conny ni baron in tudi dolgih hlač nima. Kratke ima in na kolenu so nogavice raztrgane. Prav velika luknja je na kolenu. Hitro jo pokrije z dlano.

»Ali si bila dolgo z njim?« jo ljubosumno vpraša.

»Štiri tedne.«

»Kje pa je zdaj?«

»Mislim, da je v Londonu.«

»Ali je tam doma?«

»Da, tam je doma.«

Conny se je pomiril. London je daleč. Deset ur se je treba voziti z vlakom do Londona. Ela opazi privok nemira v njegovem glasu. To je tisti čudni, zgodnji nagon prirode.

»Pa ga prav nič več ne maram«, mu reče, da bi ga pomirila. »Pogosto mi piše, pa mu nikoli ne odgovorim. Ti si tudi dosti boljši kakor on!«

Fant od sreče vrhti in žal mu je, da ni takoj sedel k Eli. Zdaj je pa cela dva neumna metra od nje. Počasi se pridra bliže. Ona se dela, kakor ne bi ničesar videla in gleda naravnost predse, po vrtu, ki izginja v sivem, mehkeem mraku. Na nebu se že vidijo prve blede zvezde.

Zdaj sedi Conny že čisto kraj Ele. Njeni

lasje se iskro ob njegovem licu. Poljubil bi jo rad, neizmerno rad poljubil. To čuti, — da, vsak živec njegovih ustnic čuti to. Tih, oprežno jo poljubi na temenu. Tedaj položi dekle ljubko glavico trdno na njegovo ramo in dvigne obrazek k njemu. V njegovih očeh drgetata dve veliki, iskro-či se kaplji svetlobe.

»Čudno mehko kožo imaš, reče fant z občudovanjem in se z licem dotakne njenega obraza.«

»Da«, odvrne ona resno. »Tudi moja mama pravi zmerom to!«

Njena mama! Conny je za trenutek mislil, da je sam z Elo na nekem otoku, v začaranem vrtu, čisto sam in nihče drug.

»Ali se bova lahko večkrat videla?« vpraša v skrbih.

»Da«, šepne dekle.

»Vsak dan?«

»Njena drobna glavica zdrse ob njegovi roki.«

Pozno je bilo že.